

รายงานการสัมมนา
เรื่อง
หลักสูตรพื้นฐานการวิจัยสถาบัน

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 19-20 กรกฎาคม 2538
ณ อาคาร 11 ชั้น 2 คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารหมายเลข 111

378.007
ก 525 ร
ร. ๕

รายงานการสัมมนา
เรื่อง
หลักสูตรพื้นฐานการวิจัยสถาบัน

27 ส.ค. 2544

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 19-20 กรกฎาคม 2538
ณ อาคาร 11 ชั้น 2 คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารหมายเลข 111

คำนำ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จะผลิตคนให้มีวิชาการระดับสูง ให้เป็นคนที่เปี่ยมประโยชน์แก่สังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีความสำนึกในทางสร้างสรรค์ และมีคุณค่าทางเศรษฐกิจแก่ประเทศชาติ นอกจากนั้นยังจะต้องจัดโอกาส และสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามแบบแนวทางของตนเอง ต้องส่งเสริมสมรรถภาพของมนุษย์ในสังคมวงกว้าง เป็นแหล่งวิชาการ และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างไม่จำกัด การจัดและดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมีบทบาทที่เปลี่ยนไปมาก มีหน่วยงานที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวทางการศึกษาทำให้การบริหารงานทั้งบุคลากร สถานที่ ทรัพยากร และวิชาการของมหาวิทยาลัยมีความซับซ้อน ทำให้ยากลำบากที่จะเห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนและทันทั่วถึง ดังนั้นจึงจำเป็นที่มหาวิทยาลัยต้องตระหนัก และคาดคะเนถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อสร้างความพร้อมในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว เป็นพลังในการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ การศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยไปในทางที่ถูกต้อง โดยใช้ข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์อย่างมีระบบ ควรจะได้ดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ถูกทาง คือ การวิจัยสถาบัน (Institutional research) ความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง พื้นฐานการวิจัยสถาบันขึ้น เพื่อร่วมกันพิจารณาระบบคลังข้อมูล 5 ด้าน ให้มีความคล่องตัวในทางปฏิบัติ รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวความคิดและการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน และเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาระบบคลังข้อมูลของมหาวิทยาลัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยที่วางไว้

การจัดทำรายงานการสัมมนานี้ ได้ประมวลสาระสำคัญของการบรรยายและการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบคลังข้อมูลในหน่วยงานของวิทยาเขตกลางและวิทยาเขตภูมิภาค และผู้สนใจโดยทั่วไป

อนึ่ง ในการสัมมนาครั้งนี้ กองแผนงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับความร่วมมือวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา และกองการเจ้าหน้าที่ให้ความอนุเคราะห์จัดดำเนินการในการสัมมนา จึงใคร่ขอถือโอกาสนี้ขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังว่าเอกสารฉบับนี้จะอำนวยประโยชน์และมีส่วนส่งเสริมการดำเนินงานด้านวิจัยสถาบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(นางคณินัย ไทควาพัฒนา)

ผู้อำนวยการกองแผนงาน

ตุลาคม 2538

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง	
การวิจัยสถาบัน : แนวคิดพื้นฐานการวิจัยสถาบัน.....	1
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.เขวटी วิบูลย์ศรี	
แนวคิดพื้นฐานการวิจัยสถาบัน.....	12
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.เขวटी วิบูลย์ศรี	
ประสบการณ์และกรณีตัวอย่างงานวิจัยสถาบัน.....	16
โดย ดร.ธิดีรัตน์ วิศาลเวทย์	
เทคนิคการวิจัยสถาบัน.....	25
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ เพชรชื่น	
ประเด็นการสัมมนากลุ่มย่อย.....	39
สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย	
กลุ่มที่ 1.....	40
กลุ่มที่ 2.....	42
กลุ่มที่ 3.....	44
ภาคผนวก	
หนังสืออนุมัติจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ.....	46
โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ.....	47
รายชื่อผู้เข้ารับการสัมมนา.....	51
สรุปการประเมินผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ.....	56

การวิจัยสถาบัน : แนวคิดพื้นฐาน

รศ.ดร.เยาวดี วิบูลย์ศรี*

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า สถาบันต่าง ๆ ที่มีขอบข่ายความรับผิดชอบสูง และเกี่ยวข้องกับบุคลากรเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศนั้น ล้วนแต่มีระบบการบริหารงานที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อนมาก ประกอบกับจะต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงสถาบันทั้งหลายดังกล่าวให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหารสถาบันที่มีประสิทธิภาพ นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในเชิงบริหารเป็นอย่างดีแล้ว จะต้องต้องมีข้อมูลที่จำเป็นต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ สำหรับช่วยในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อวางแผน และเพื่อกำหนดนโยบายให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุผลตามเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

จากความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องได้รับข้อมูลซึ่งถูกต้องแม่นยำและเพียงพอนี้เอง จึงก่อให้เกิดแนวความคิดเรื่อง "การวิจัยสถาบัน" (Institutional Research) ขึ้น แนวความคิดดังกล่าวมีมานานแล้ว และนับวันจะทวีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ เพราะการบริหารงานในยุคปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยีข่าวสาร ผู้บริหารจะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่ยุ่งยาก ละเอียดอ่อนและซับซ้อนเพิ่มขึ้นนานาประการ รวมทั้งต้องใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้มีประสิทธิภาพด้วย

*เอกสารประกอบการบรรยาย จัดโดยสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์ ณ ห้องสัมมนา คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันอังคารที่ 3 ธันวาคม 2534

คำจำกัดความ

คำว่า "การวิจัยสถาบัน" หมายถึง การวิจัยประเภทหนึ่ง ซึ่งมุ่งที่จะศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับแต่ละสถาบัน ทั้งนี้เพื่อนำข้อค้นพบต่าง ๆ เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้สำหรับประกอบการวางแผน การกำหนดนโยบาย รวมทั้งการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละสถาบันโดยเฉพาะ บางท่านเรียกการวิจัยประเภทนี้ว่า "Operational Research" หรือ "Administrative Research"

ประวัติความเป็นมาโดยย่อ

จุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดการวิจัยสถาบัน คือ แนวความคิดจากงานเขียนของ Professor W.H. Cowley แห่งมหาวิทยาลัย Stanford โดยได้รับการสนับสนุนจาก Western Interstate Commission for Higher Education แนวความคิดดังกล่าวเป็นผลมาจากข้อค้นพบของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University) เมื่อปี ค.ศ. 1701 ต่อมาในปี ค.ศ. 1820 ก็ได้มีแนวความคิดที่ว่านี้มาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อประเมิณผลของคณะกรรมการปฏิบัติงานที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) หลังจากนั้น ก็ก่อให้เกิดการวิจัยในขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับสถาบัน เพื่อติดตามผลระยะสั้น ๆ โดยคณะผู้วิจัยที่อยู่ในสถาบันเดียวกัน บางท่านเรียกการวิจัยในขั้นนี้ว่า "การวิจัยตนเอง" (Self Study) ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การวิจัยสถาบันได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (University of Illinois) และที่มหาวิทยาลัยมินนิโซตา (University of Minnesota) แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาก็ได้กระจายไปสู่มหาวิทยาลัยอื่นๆ อย่างกว้างขวาง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1974 (พ.ศ. 2517) ก็ได้มีการจัดตั้งสมาคมวิจัยสถาบัน (Institutional Research Association) ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ Florida State University ทั้งนี้เพื่อเป็นศูนย์กลางในการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการวิจัยสถาบันในระดับอุดมศึกษา ทั้งในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาอุดมศึกษา

การวิจัยสถาบันในระยะเริ่มแรกได้รับเงินทุนสนับสนุนเพียงเล็กน้อย จึงจำกัดอยู่ในวงแคบคือทำการศึกษาเฉพาะปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงาน ไม่ได้คำนึงถึง

การศึกษาในส่วนของการประเมินผล ซึ่งนับว่ามีความสำคัญมากต่อการบริหารงานสถาบัน
ระยะยาว นอกจากนั้นการวิจัยในระยะเริ่มต้นดังกล่าว ยังขาดความเป็นระบบ เพราะต่าง
คนต่างทำ ก่อให้เกิดการซ้ำซ้อนและเป็นเหตุให้ข้อมูลทั้งหลายกระจัดกระจายกันอยู่

ในปัจจุบัน การวิจัยสถาบันได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง
มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นระบบ และทันต่อความต้องการ โดย
เฉพาะอย่างยิ่งความต้องการทางด้านสารสนเทศ เพื่อช่วยให้เข้าใจสภาพของสถาบัน
 ตลอดจนสามารถมองเห็นทิศทางและแนวปฏิบัติในการบริหารงานของสถาบันได้อย่างชัดเจน

สำหรับประเทศไทยของเรานั้น ได้จัดตั้งหน่วยวิจัยสถาบันขึ้นเป็นครั้งแรกที่
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2514 โดยมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) รวบรวม
ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวางแผนพัฒนาและการบริหารมหาวิทยาลัย (2) ทำการวิจัย
ตามความต้องการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทำการวิจัยอื่น ๆ ที่เป็นไปตามภาระ
หน้าที่ประจำตามปกติ (3) ทำการเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ

ในการนี้ทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัด
ระบบข้อมูลด้วย โดยมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "Chulalongkorn University Manage-
ment Information System" หรือมีชื่อย่อว่า "CU-MIS" ระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร
ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ได้อาศัยตัวแบบของระบบข้อมูลที่พัฒนาขึ้นโดยศูนย์วิจัยและพัฒนา
ระบบบริหารงานการอุดมศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีชื่อว่า "National Center
for Higher Education Management System" ตั้งอยู่ที่เมืองโบลเดอร์ รัฐโคโล-
ราโด สหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่เรามักเรียกชื่อย่อกันว่า "เอน-เชมส์" (NCHEMS)

ข้อมูลเบื้องต้นในระบบที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยข้อมูล
5 ประเภท คือ

1. ข้อมูลด้านโปรแกรมการศึกษา
2. ข้อมูลด้านอาจารย์ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่
3. ข้อมูลด้านนิสิต
4. ข้อมูลด้านการเงิน
5. ข้อมูลด้านอาคารสถานที่

สำหรับในขั้นสมบูรณ์แบบเมื่อระบบนี้พัฒนาเต็มรูปแบบแล้ว จะช่วยให้หน่วยวิจัยภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถจัดระบบวิเคราะห์ใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ระบบวิเคราะห์การปฏิบัติงาน (Operation Analysis System)
2. วิธีวิเคราะห์เพื่อระบบวางแผนของมหาวิทยาลัย (Analysis Methods for Planning University System)
3. ระบบการวางแผนการใช้ทรัพยากร (Resource Planning System)
4. ระบบวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย (Cost Analysis System)
5. ระบบการพิจารณาประมาณ (Budget Review System)
6. ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างมหาวิทยาลัย (Information Exchange System)

จึงเห็นได้ว่า ระบบวิเคราะห์ข้างต้น จะเป็นประโยชน์ต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในระยะยาว นอกจากนั้น ระบบเดียวกันจะได้ขยายเป็นโครงการระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนด้านอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยต่อไปด้วย

ลักษณะและเป้าหมายของการวิจัยสถาบัน

1. **ลักษณะ** ของการวิจัยสถาบัน การวิจัยสถาบันเป็นการวิจัยที่ดำเนินการภายในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อจัดหาข้อมูลหรือสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมานำเสนอต่อผู้บริหารสำหรับนำไปใช้สนับสนุนการวางแผนของสถาบัน ตลอดจนการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจต่าง ๆ ของสถาบันใดสถาบันหนึ่งโดยเฉพาะ ข้อค้นพบดังกล่าวอาจจะไม่เหมาะที่จะนำไปประยุกต์หรืออ้างอิงกับสถาบันอื่น จึงมีลักษณะต่างจากการวิจัยโดยทั่วไป เพราะการวิจัยทั่วไปส่วนใหญ่อาจจะนำข้อค้นพบไปประยุกต์หรือไปอ้างอิงได้กับประชากรกลุ่มอื่นที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกัน

อนึ่ง การวิจัยสถาบันจะประกอบด้วยนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะมาปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น นักวิจัยทางการศึกษา ทางสถิติ ทางเศรษฐศาสตร์ ทางการเงินและการบัญชี ทางการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ตลอดจน

จนนักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยา นอกจากนั้น การวิจัยสถาบันมักจะใช้บุคลากรจากสถาบันเดียวกันเป็นผู้วิจัย ยกเว้นในกรณีที่สถาบันนั้น ๆ ขาดนักวิจัยผู้เชี่ยวชาญในบางสาขา ก็สามารถเชิญนักวิจัยที่เหมาะสมจากสถาบันอื่นมาร่วมงานได้ตามความจำเป็น

2. เป้าหมายของการวิจัยสถาบัน เป้าหมายหลักของการวิจัยสถาบัน คือ เพื่อให้ผู้บริหารได้นำข้อพบต่าง ๆ ไปแก้ไขปัญหของสถาบัน รวมทั้งเพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานและพัฒนาสถาบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป้าหมายของการวิจัยสถาบันจึงต่างจากการวิจัยโดยทั่วไป เพราะการวิจัยทั่วไปส่วนใหญ่มีเป้าหมายหลักที่จะบุกเบิกหรือแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องเชื่อถือได้ รวมทั้งนำข้อค้นพบที่ได้รับไปพัฒนาเป็นแนวความคิดในเชิงทฤษฎีหรือนำไปประยุกต์ในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ดังนั้น การวิจัยสถาบันจึงมีความแตกต่างจากการวิจัยอื่นๆ ในประเด็นที่สำคัญ 2 ประการ คือ เป้าหมายหลักของการวิจัย และการนำผลสรุปจากการวิจัยไปใช้ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานวิจัยสถาบัน

หน่วยงานวิจัยสถาบัน มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับสถาบันนั้น ๆ งานหลักที่สำคัญ คือ การจัดรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน (Data Bases) ของวิจัยสถาบันให้เป็นระบบ และทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดทำสารสนเทศให้ทันต่อการนำไปใช้และเอื้ออำนวยต่อการบริหาร ข้อมูลพื้นฐานของสถาบันการศึกษาโดยทั่วไปประกอบด้วยข้อมูล 5 หมวดใหญ่ ๆ คือ

1. โปรแกรมการศึกษา (Program)
2. นิสิต นักศึกษา (Student)
3. บุคลากร (Staff)
4. การเงิน (Finance)
5. อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility)

การวิจัยสถาบันได้พัฒนามาเรื่อย ๆ มีรูปแบบมากขึ้น และทำการศึกษาครอบคลุมทุกเรื่องของสถาบัน ในที่สุดการวิจัยสถาบันก็ได้นำมาใช้เพื่อทำนายเกี่ยวกับการศึกษา

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งการนำมาใช้ในการพิจารณาเกี่ยวกับเงินเดือน งบประมาณ การจัดโปรแกรมการศึกษาที่เหมาะสมเกี่ยวกับสังคม เป็นต้น

ในยุคนี้อย่างนี้ หน้าที่ของหน่วยวิจัยสถาบันได้ขยายขอบเขตมากขึ้น ซึ่งอาจจะครอบคลุมความรับผิดชอบด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. สำรวจความต้องการทางการศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นโครงการใหม่ เช่น การวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนและวิธีการใช้สื่อการเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน

2. จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในด้านการเรียนการสอน ประโยชน์ที่ได้รับ งบประมาณ โครงการลงทะเบียน และการวางแผน เพื่อใช้ในการตีความ และบริการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 คณะผู้บริหารส่วนกลาง (Central Administration) โดยจะให้บริการในด้านการลงทุน ผลประโยชน์ งบประมาณ การลงทะเบียน ฯลฯ

2.2 คณะวิชา (Faculty) โดยจะให้บริการในด้านปัญหาพื้นฐานของการศึกษา ประสิทธิภาพของการศึกษา และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 องค์การนิสิตนักศึกษา (Student Body) จะช่วยในด้านให้คำปรึกษาด้านสำรวจหรือวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนิสิต นักศึกษา เป็นต้น

2.4 กลุ่มตัวแทนหรือหน่วยงานอื่น ๆ (Unifying Agencies) ที่มีบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ กัน โดยจะให้บริการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวแทนหรือหน่วยงานนั้นๆ

วิธีการและเทคนิคของการวิจัยสถาบัน

การวิจัยสถาบันที่ดี ควรจะมีวิธีการที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมาย (Purpose) การวิจัยสถาบันจะต้องมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงและชัดเจน การกำหนดเป้าหมาย ควรจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างการวิจัยสถาบันและการวางแผน รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและการตัดสินใจด้วย

2. ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ในการวิจัยสถาบันนั้น ข้อตกลงเบื้องต้น

ต้นต้องมีความถูกต้อง มีทั้งความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity) ของข้อมูลพื้นฐาน

3. การสื่อความหมาย (Communication) ในการนำเสนอข้อค้นพบของการวิจัยสถาบันให้สื่อความหมายนั้น ทำได้หลายรูปแบบ บางครั้งอาจจะนำเสนอปากเปล่าทางโทรศัพท์ ซึ่งเป็นการตอบคำถามอย่างตรงไปตรงมา อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข้อมูลส่วนใหญ่ที่มีประสิทธิภาพอาจต้องใช้ตาราง แผนภูมิ หรือกราฟประกอบ นอกจากนี้ เนื่องจากผู้บริหารมีเวลาจำกัด การนำเสนอควรใช้ถ้อยคำที่สั้น กระชับ แต่เข้าใจชัดเจน ซึ่งอาจจัดทำในรูปของบันทึกข้อความหรือบันทึกความจำโดยย่อ (Executive Summary) อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงที่ละเอียดก็อาจนำเสนอในรูปของรายงานฉบับสมบูรณ์ไว้ด้วย

4. การแปลหรือการตีความหมาย (Interpretation) หมายถึง ความพยายามของผู้วิจัยที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยสถาบันให้ละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ยังคลุมเครืออยู่ เพื่อจะได้ตีความตรงกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนหรือเสนอแนะเพื่อการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของผู้บริหารต่อไป

5. การเขียนรายงาน (Written Report) เป็นผลิตภัณฑ์สำคัญของการวิจัยสถาบัน ผู้ทำการวิจัยต้องพยายามเขียนรายงานให้ถูกต้อง ในรายงานอาจมีการชี้แนะเพื่อให้ตรงกับปัญหาที่เผชิญอยู่ หลังจากเขียนรายงานและเผยแพร่แล้ว ควรมีการติดตามผลด้วยว่า ผู้นำไปใช้มีความเข้าใจและแปลความผลการวิจัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่เพียงไร

สำหรับเทคนิคต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการวิจัยสถาบัน คือ (1) การจัดการสารสนเทศ (Management Information) (2) การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) (3) การแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Exchange) (4) การสร้างรูปแบบ (Modeling) และ (5) การให้นิยามข้อมูล (Data Definition) ลักษณะที่สำคัญของเทคนิคต่าง ๆ แต่ละข้อดังกล่าว มีดังนี้

1. การจัดการสารสนเทศ (Management Information) หมายถึง การแปลงข้อมูลเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้วางแผน และผู้ตัดสินใจ การจัดการสารสนเทศในปัจจุบันใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวก เพราะข้อมูล

ประเภทนี้มีมากและมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย อีกทั้งมีความแตกต่างกันในเรื่องแหล่งที่มา รูปแบบ และการถ่ายทอดข่าวสารจากแหล่งเสนอเทคโนโลยีไปสู่ผู้ใช้

สารสนเทศอาจจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 จำแนกตามการใช้งาน คือ เพื่อการวางแผน การควบคุม การติดตาม และการดำเนินงาน

1.2 จำแนกตามแหล่งที่มา คือ จากภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน การจัดการสารสนเทศดังกล่าวจะต้องมีกระบวนการที่เอื้ออำนวยต่อการนำเสนอ โดยคำนึงถึงความง่าย รวดเร็ว ถูกต้อง และประหยัด ตัวอย่างของสารสนเทศ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษา รายวิชา บุคลากร และสวัสดิการต่าง ๆ เป็นต้น

2. การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) หมายถึง การนำผลที่ได้จากการวิจัยมาอธิบายโดยใช้การเปรียบเทียบเป็นหลัก พื้นฐานในการเปรียบเทียบมีหลายอย่าง เช่น อย่างแรก คือ การเปรียบเทียบในเชิงคุณค่า (Value) ของสิ่งที่ผ่านมา หรือแนวโน้มที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันของปีก่อน ๆ อาทิ การเปรียบเทียบขนาดชั้นเรียนโดยเฉลี่ย อย่างที่สอง คือการเปรียบเทียบหน่วยงาน (Unit) ที่เหมือนกัน เป็นต้น

3. การแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Exchange) หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนกับสถาบันอื่น ๆ วิธีการที่ใช้โดยทั่วไป คือ กลุ่มสถาบันที่คล้ายกันจะตกลงแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน เช่น ข้อมูลที่วิเคราะห์เสร็จแล้ว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของสถาบันที่เกี่ยวข้องต่อไป

4. การสร้างรูปแบบ (Modeling) หมายถึง การอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ออกมาในลักษณะที่เป็นรูปแบบซึ่งเข้าใจง่าย รูปแบบเหล่านี้อาจจะใช้กระบวนการความสัมพันธ์ในเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Relationships) ซึ่งประกอบด้วยตัว Parameter ต่าง ๆ หรืออาจจะแสดงในลักษณะที่เป็น Flow-Chart เกี่ยวกับข้อมูลประเภท Base-Line Data เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษา หรือข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์ก็ได้ เป็นต้น

5. การให้นิยามข้อมูล (Data Definition) หมายถึง การตกลงที่แน่ชัดเกี่ยวกับความหมายของข้อมูล และการใช้ความหมายหรือคำนิยามที่ตรงกันสำหรับข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน เพราะ

การเปรียบเทียบนั้นจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังโดยอาศัยคำนิยามที่สมบูรณ์และถูกต้อง เป็นพื้นฐานที่สำคัญ

อนึ่ง ข้อมูลที่ดีซึ่งมีประโยชน์ทั้งในเชิงเปรียบเทียบและในการแลกเปลี่ยน มีลักษณะดังนี้ :-

5.1 องค์ประกอบของข้อมูลพื้นฐาน ต้องกำหนดความหมายไว้ชัดเจน และความหมายต่าง ๆ ที่ให้ไว้ต้องเป็นที่ยอมรับ และเป็นที่ยอมรับแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเหล่านั้น

5.2 ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ควรเป็นข้อมูลที่มีความหมาย และได้กำหนดวิธีใช้ไว้อย่างเหมาะสม

5.3 ข้อมูลที่ได้รับต้องสามารถตรวจสอบได้ตามหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์

5.4 การแก้ไขข้อมูลใด ๆ ต้องระบุวันที่แก้ไขไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อสามารถที่จะตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวได้ ถ้าหากว่าข้อมูลนั้น ๆ มีการผันแปรหรือเปลี่ยนแปลงไป เช่น ไม่สมกับข้อมูลอื่น ๆ เป็นต้น

5.5 ข้อมูลที่ทุกคนยอมรับจะต้องธำรงไว้ซึ่งวิธีการที่สามารถจะนำไปประยุกต์ หรือนำไปถ่ายทอดให้เหมาะสมกับวิธีการอื่น ๆ ที่ใช้กับสถาบันต่าง ๆ ได้

5.6 ความคงที่ภายในสำหรับข้อมูล ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ

5.6.1 ระบบของการให้คำนิยาม ควรจะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่าง และความคล้ายคลึงของข้อมูลเหล่านั้น เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาเพิ่มเติม

5.6.2 ความคงที่ของข้อมูล สามารถทดสอบได้โดยวิธีการเปรียบเทียบ และวิธีการวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ต่างกัน และวิธีเสนอเนื้อหาเหล่านั้น

5.7 มีการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบ

5.8 ข้อมูลเบื้องต้น ถือว่าเป็นประโยชน์มากที่สุด ถ้าข้อมูลเหล่านั้นได้รวบรวมมาภายในระยะเวลายาวนานเพื่อที่จะทำให้ทราบแนวโน้มเกี่ยวกับความคงที่ของข้อมูล

5.9 การที่จะรวบรวมข้อมูลพื้นฐานตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จำเป็น

ต้องมีการวางแผนที่รัดกุมและรอบคอบ นอกจากนั้นการวางแผนดังกล่าวต้องพิจารณาเนื้อหาและตารางเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นด้วย

สรุป

บทความนี้ได้นำเสนอเนื้อหาสาระซึ่งเป็นแนวความคิดขั้นพื้นฐานของการวิจัยสถาบัน โดยครอบคลุมคำจำกัดความ ประวัติความเป็นมาโดยย่อ ลักษณะและเป้าหมายของการวิจัย หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยวิจัยสถาบัน วิธีการและเทคนิคของการวิจัยสถาบัน โดยชี้ให้เห็นว่า การวิจัยสถาบันมีความสำคัญและจำเป็นมากยิ่งขึ้นสำหรับผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่ต้องเผชิญกับปัญหามานาประการ ด้วยเหตุนี้เพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละสถาบัน ผู้บริหารสถาบันนั้น ๆ จึงมักใช้การวิจัยสถาบันเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับสาเหตุและเพื่อดำเนินการอื่นๆ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายต่อไปนี้

1. เพื่อตรวจสอบบทบาทหน้าที่ของสถาบันว่า สถาบันนั้น ๆ ได้มีการดำเนินงานไปตามบทบาทหน้าที่ที่ควรจะเป็นหรือไม่เพียงไร
2. เพื่อให้ได้ข้อค้นพบอื่น ๆ สำหรับนำมาเป็นแนวทางในการวางแผน การพัฒนา ตลอดจนการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Ademlman, Clem and Robin, J.Alexander. The Self-Evaluating institution : Practice and Principles in the Management of Education Change, London Methuen, 1982.
- Dressel and Associates, Institutional Research in the University. A Handbook, California; Jossey-bass Inc., Pulishers, 1971.
- National Center for Higher Education Management System (NCHEMS) New Directions for Institutional Research. California: A.I.R. and Jossey Bass Inc Rublished Grarterly, 19..
- Saupe, J.L. The Functions of Institutional Research. University of Missouri, Florida, 1981.
- Stecklein, J.E. Institutional Research. University of Minnesota, Minneapolis, Minnesota, 1967.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. ศูนย์พัฒนศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. รวมบทความเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช, 2529.
- ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารของฝ่ายวางแผนและพัฒนา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, นบป.
- สง่า สรรพศรี. สำนักงาน Institutional Research ข่าวสภการศึกษา. 3(3) ต.ค. (19-26), 2511.

แนวคิดพื้นฐานการวิจัยสถาบัน

การวิจัยสถาบันในที่นี้จะขอเน้นถึงสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาเท่านั้น แต่สถาบันอื่นก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เหตุที่เน้นเฉพาะทางอุดมศึกษาเพราะในระดับนี้มีความซับซ้อนในการบริหารและมีการกิจเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารจึงมักเผชิญปัญหาที่ต้องตัดสินใจว่าจะทำอะไรจึงจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสิ่งที่มาช่วยตัดสินใจได้ดีก็คือมีข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุน การวิจัยสถาบันจึงเกิดขึ้นมาโดยเป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาปัญหาของสถาบัน แล้วนำข้อค้นพบที่เราเรียกว่า ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศต่างๆ นำไปวางแผน กำหนดนโยบายการตัดสินใจ หรือการแก้ปัญหา บางท่านจึงเรียกว่า Operational Research และอีกประการหนึ่ง เนื่องจากการวิจัยสถาบันเป็นการรับใช้ผู้บริหารโดยตรงจึงเรียกว่า Administrative Research กล่าวโดยสรุปแล้ววิจัยสถาบันมีความสำคัญ 2 ประการใหญ่ๆ คือประการแรกเพื่อตรวจสอบว่าสถาบันใดได้ดำเนินไปตามบทบาทหน้าที่หรือไม่ เพียงไร ประการที่สองคือเพื่อให้ได้ข้อค้นพบอื่น ๆ สำหรับเอามาวางแผน เพื่อการพัฒนาการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ ลักษณะของการวิจัยสถาบันที่สำคัญคือต้องเป็นการวิจัยที่ดำเนินการภายในสถาบันและต้องประกอบด้วยนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เพราะว่าสถาบันนั้นมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องดำเนินงานหลายด้านเพื่อจะบรรลุเป้า

*สรุปจากคำบรรยายของ รศ.ดร.เบาวดี วิบูลศรี ในการจัดอบรมการวิจัยสถาบัน
จัดโดยสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2534

หมายของสถาบันการศึกษา ความเชี่ยวชาญไม่ได้หมายความว่าคนที่มีการศึกษาสูงจะมีความเชี่ยวชาญมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ แต่ผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้ที่รับรู้ได้ปฏิบัติ ได้เห็น ซึ่งถึงปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นบุคลากรที่จะมาทำการวิจัยสถาบันนั้นจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ซึ่งแยกเฉพาะออกไปอีกหลายด้าน เช่น นักจิตวิทยา นักการสอน นักสถิติ นักเศรษฐศาสตร์ ฯลฯ เพื่อให้การวิจัยครอบคลุมองค์ประกอบหลายๆ ด้าน ที่ก่อให้เกิดปัญหาในสถาบันการศึกษา ซึ่งในสภาพความเป็นจริงหน่วยวิจัยสถาบันเกือบทุกแห่งขาดกำลังคนที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านดังได้กล่าวมาแล้ว เพราะว่าผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายคงไม่สามารถมารวมอยู่ในหน่วยวิจัยสถาบัน แล้วทำโครงการวิจัยอยู่เป็นประจำ เพราะว่าโครงการนั้นขึ้นอยู่กับปัญหาที่เกิด ถ้าไม่มีปัญหาผู้เชี่ยวชาญอาจจะไม่มีงานทำก็ได้ เพราะฉะนั้นหน่วยวิจัยสถาบันจะไม่สามารถมีผู้เชี่ยวชาญทุกสาขาทุกด้านมาประจำ แต่การวิจัยสถาบันคือการวิจัยในเรื่องของสถาบันซึ่งย่อมประกอบด้วยบุคลากรที่มีความสามารถหลายด้าน หลายสาขา เมื่อมีโครงการอะไรขึ้นมาก็ต้องดึงบุคลากรในสถาบันนั้นเข้ามาทำวิจัยเกี่ยวกับประเด็นของโครงการนั้น ตัวอย่างเช่น สถาบันวิจัยสถาบันของจุฬาฯ ได้ทำเรื่องรูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของข้าราชการ บุคลากร รวมทั้งนักการภารโรง ผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมการวิจัยมีทั้งมาจากสาขารัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สถิติ จิตวิทยา เป็นต้น

การวิจัยสถาบันเคยถูกเรียกว่าเป็นการวิจัยตนเอง (Self-study) คือศึกษาตนเอง แต่เดิมนั้นการวิจัยตนเองเป็นเพียงเทคนิคหนึ่งของวิจัยสถาบันเท่านั้นเพราะการวิจัยสถาบันได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ได้ข้อสังเกตนำมาวางแผนพัฒนาปรับปรุงการบริหาร การวิจัยสถาบันกับการวิจัยโดยทั่วไปไม่แตกต่างกันในเรื่องเทคนิคของการวิจัยมากนัก แต่เป้าหมายของการวิจัยแตกต่างกัน โดยการวิจัยทั่วไปมุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ไปพัฒนาทฤษฎีหรือประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ส่วนการวิจัยสถาบันมีเป้าหมายเพื่อนำข้อมูลไปแก้ปัญหา ไปวางแผน ไม่ได้มุ่งหาความรู้ ด้วยเหตุผลนี้สถาบันจึงต้องพัฒนาระบบข้อมูลพื้นฐาน การจัดเก็บและรูปแบบการรายงาน เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์สูงสุดในการแก้ปัญหาสถาบัน ปัจจุบันหลายหน่วยงานยังมีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานที่ไม่เป็นระบบ อยู่กระจัดกระจายมาก และข้อมูลซ้ำซ้อน ใช้เวลามากในการขอข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาทิเช่น สถาบันบางแห่งเก็บข้อมูลในรูปแบบหนึ่ง แต่หน่วยงานอีกแห่งได้ขอข้อมูลในเรื่องเดียวกันแต่ให้แบบฟอร์มมาในรูปแบบหนึ่ง จึงทำให้การเก็บข้อมูลไม่ได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ เพราะไม่ได้เก็บกันมาอย่าง

เป็นระบบต่อเนื่อง และรายงานให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เมื่อสมัย 10-20 ปีก่อน ยังไม่สามารถนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเก็บข้อมูล ดังนั้น ในการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบจะต้องสร้างรูปแบบข้อมูลทำเป็นตารางให้เดินได้ เก็บรวบรวมอยู่ใน file ต่าง ๆ กัน

ปัจจุบันนี้คำว่าพัฒนาระบบสารสนเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการวิจัยสถาบัน ไม่เพียงแต่เราให้ความสำคัญในประเทศเท่านั้น เมื่อปี 2523, 2529 ได้มีโครงการอาเซียนโครงการหนึ่ง ชื่อโครงการพัฒนาสารสนเทศ ซึ่งมีประเทศในอาเซียน 5 ประเทศ ร่วมกันพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อที่จะให้อาเซียนมีสารสนเทศทางการศึกษาที่จะแลกเปลี่ยนกันได้โดยให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในการจัดระบบสารสนเทศนั้น แต่ละสถาบันการศึกษาจะต้องให้คำจำกัดความว่าข้อมูลพื้นฐานที่จะเก็บนั้น มีเรื่องอะไรบ้าง โดยทั่วไปแล้วจะประกอบด้วยข้อมูล 5 หน่วย คือ

1. โปรแกรมการศึกษา (Program) ซึ่งเป็นหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในสถาบัน
2. บุคลากร (Staff) เป็นบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนและทำหน้าที่ในสำนักงาน
3. การเงิน (Finance) เป็นการจัดสรรงบประมาณในการบริหารสถาบัน
4. อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อม ทิวทัศน์ต่าง ๆ ในสถาบันด้วย
5. นิสิตนักศึกษา (Student)

ทั้ง 5 หมวดนี้ถือว่าเป็นข้อมูลพื้นฐานของสถาบันการศึกษา แต่ใครจะจัดแยกย่อยออกไปได้ นอกจากนี้อาจจะนำข้อมูลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถาบันมาเป็นสารสนเทศด้วย ในการนำสารสนเทศมาใช้ในการวิจัยสถาบันจะทำให้เรามองภาพรวมของสถาบันและมองเห็นปัญหาที่ทันต่อเหตุการณ์ซึ่งช่วยได้มากในเรื่องการวางแผน แต่ก่อนนั้นเรายังไม่มีการวางแผนแต่โชคดีที่ผู้บริหารถึงไม่มีข้อมูลก็มองการณ์ไกลในการตัดสินใจ

ในการวิจัยที่ดีจะต้องกำหนดเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงและชัดเจนว่าจะทำการวิจัยสถาบันไปเพื่ออะไร ดังได้กล่าวไว้ตอนแรกแล้ว การมีข้อตกลงเบื้องต้นก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่าจะต้องมีความถูกต้อง แท้จริง เนื่องจากจะต้องนำข้อค้นพบไปใช้ในการแก้ปัญหา ถ้าข้อตกลงเบื้องต้นไม่ถูกต้องจะทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้และอาจจะทำให้สถาบันล้มเหลวได้ นอกจากนี้การสื่อความหมายและการแปลผล หรือการตีความก็เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องระมัด

ระวังด้วย ส่วนการเขียนรายงาน ผู้เขียนจะต้องใช้ภาษาในการเขียนที่มีลูกเล่น เขียนแล้วไม่แรงจนกระทบผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ถ้าเขาเอาไปอ่านแล้วคิด ก็จรรู้ว่ารายงานชิ้นนี้กำลังชี้อะไร ความสำคัญของรายงานคือไม่ยึดความถูกต้อง ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมา แต่ต้องยึดความถูกต้องในการชี้แนะ และเนื่องจากการวิจัยสถาบันผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องให้ข้อความที่ถูกต้อง และต้องชี้แนะจากข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่ กับประเด็นที่ค้นพบมา เพื่อให้ผู้บริหารนำไปตัดสินใจเองว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร ผู้ทำวิจัยจะต้องไม่ไปชี้แนะในการตัดสินใจ แต่จะเป็นผู้ส่งข้อมูลให้ผู้บริหาร โดยเสนอข้อมูลที่ตรงไปตรงมา ถูกต้อง และสั้น ประเด็นคือข้อชี้แนะจะต้องชัดเจนเพื่อให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารจะต้องยอมรับได้ แม้จะไม่พอใจ

ประสบการณ์และกรณีตัวอย่าง งานวิจัยสถาบัน

ประสบการณ์และกรณีตัวอย่างงานวิจัยสถาบัน ที่จะพูดถึงต่อไปนี้ จะพูดในฐานะผู้ปฏิบัติและไม่ได้เรียนวิจัยสถาบันมาก่อน ซึ่งประสบการณ์ทั้งหมดนี้ได้รับขณะที่ทำงานวิจัยสถาบันของกองแผนงานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีทีมงานประมาณ 36 ท่าน นั่นก็หมายถึงว่า งานวิจัยสถาบันจะต้องทำงานเป็นทีม

งานวิจัยสถาบันที่จะเล่าให้ฟังเรื่องแรกคือ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2514-2516 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการสร้างหน่วยงานใหม่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ในช่วงนั้นก็มีปัญหาว่า จะสร้างหน่วยงานใดก่อน ประกอบทั้งในช่วงนั้นมีสถาบันอุดมศึกษาเกิดขึ้นอย่างมาก ปัญหาที่ตามมาก็คือ ทำอย่างไรในขณะที่ทรัพยากรและงบประมาณจำกัดจึงจะทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พัฒนาไปได้ทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ การตัดสินใจจะทำอะไรในช่วงนั้นจะตัดสินใจยากเพราะขาดข้อมูลสารสนเทศ ไม่มีใครสามารถตอบได้ว่าบุคลากรประเภทใดที่ควรได้รับการคัดเลือกพัฒนาและเป็นจำนวนเท่าไรในสาขาใด ไม่มีใครตอบได้ว่าในช่วงนั้นบุคลากรของจุฬา มีจำนวนเท่าไร วุฒิอะไรบ้าง มีประสบการณ์และพื้นฐานความรู้เป็นอย่างไร หรือแม้แต่กล้องจุลทรรศน์ภายในจุฬา มีกี่กล้อง อยู่ในสภาพใช้งานอย่างไร เครื่องมือ เครื่องจักรกลมีสภาพการใช้งานอย่างไร ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่มีข้อมูล ไม่มีคำตอบให้ แต่เมื่อเราจำเป็นต้องก้าวเดินต่อไป จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน ไม่ใช่ว่าเมื่อก่อนนี้จุฬา ไม่มีการวางแผน เพียงแต่ว่าการวางแผนในช่วงนั้น ไม่ได้มีแผนที่เป็น Logic ไม่ได้มีแผนการวางแผนที่มีขั้นตอนการตัดสินใจด้วยข้อมูลเหตุและมีผล แต่เป็นการวางแผนด้วยบุคคลเป็นยุคและเป็นสมัย เพราะฉะนั้นจากตรงนี้ก็จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางแผน วิจัยสถาบัน

*สรุปจากคำบรรยายของ ดร.จิติรัตน์ วิศวาลเวช ในการอบรมการวิจัยสถาบัน จัดโดยสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

ในช่วงนั้นเกิดขึ้นได้เพราะอิทธิพล และแนวคิดของท่านอาจารย์วิจิตร ศรีสะอ้าน ซึ่งท่าน จะใช้การบริหารในเชิงวิทยาศาสตร์ ไม่ต้องการให้การบริหารขึ้นอยู่กับตัวท่าน แต่ให้ขึ้นอยู่กับ ด้วยหลักเหตุและผล โดยท่านยึดหลักว่าการตัดสินใจทำสิ่งใดนั้น จะเกี่ยวกับเวลาข้างหน้า ไม่ใช่ตัดสินใจโดยมีผลกระทบ โดยเฉพาะปัจจุบัน อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของงานวิจัย สถาบัน วิจัยสถาบันจะต้องมีผลต่อการวางแผน ไม่ใช่เพียงเพื่อการบริหารงานประจำวัน เท่านั้น การตัดสินใจโครงการหนึ่งของอุดมศึกษาไม่ใช่จะมีผลต่อนิสิตนักศึกษา 4 ปีเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อเนื่องจนนิสิตจบไปเป็นบัณฑิตในลักษณะผู้นำของสังคม ถ้าตัดสินใจเกี่ยวกับการ อุดมศึกษาพลาด ไม่ได้พลาดอยู่เฉพาะในองค์กรของท่าน แต่พลาดไปกับตัวบัณฑิต ซึ่งจะเป็น ผู้นำของสังคม ซึ่งจะต้องไปทำงานอีก 20 ปี ตรงนี้คือสิ่งที่อาจารย์วิจิตร คิดมาก และถือว่า เป็นแก่นของการวิจัยสถาบัน ดังนั้นการตัดสินใจอะไรจะต้องผิดพลาดน้อยที่สุด ซึ่งจะเป็น เช่นนั้นได้ก็ต้องเป็นการตัดสินใจที่มีข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและถูกต้อง เป็นพื้นฐานรองรับ และถือว่าเป็นแก่นของการวิจัยสถาบัน

ประเด็นต่อมาที่น่าสนใจคือ ระบบข้อมูลและสารสนเทศต่างกับข่าวสารอย่างไร ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาจัดกระทำอย่างเป็นระบบ สามารถดึงออกมาได้ ย้อนกลับไปได้ เอา มาวิเคราะห์ได้ จึงจะเรียกว่าเป็นระบบข้อมูลและสารสนเทศ ต่อไปในอีก 2-3 ปีข้างหน้า เราคงเข้าสู่ยุคของสังคมเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่เรียกว่า information technology ซึ่งจะมีผลกระทบต่อวิจัยสถาบัน ดังนั้นในอีก 2-3 ปี ข้างหน้า วิจัยสถาบันคงต้องอาศัย สำนักงานอัตโนมัติ ซึ่งมีคอมพิวเตอร์เป็นหัวใจสำคัญ มากขึ้น

คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีเป็นตัวกำกับความเจริญก้าวหน้าของวิจัยสถาบันมาโดยตลอด ซึ่งคอมพิวเตอร์เองก็มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและเป็นที่คาดกันว่าตั้งแต่ปี 1990 เป็นต้นไป พัฒนาการของคอมพิวเตอร์จะก้าวไปสู่ในลักษณะของ work station การมีกลุ่มของ P.C. ที่การทำงานเป็นกลุ่ม การมี hard ware บางประเภทที่จะต้องใช้งานร่วมกัน อย่าง เช่น process server, communication server อะไรต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ กำหนดวิจัยสถาบัน

วิจัยสถาบันเริ่มหลังจาก computer technology 15 ปี วิจัยสถาบันใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพัฒนาตามแนวคิดที่มีหน่วยวิจัยสถาบันหน่วยเดียว เริ่มก่อตั้งโดย อาจารย์วิจิตร ที่ คณะสถาปัตยกรรม เพราะตอนนั้นต้องการข้อมูลอาคารสถานที่ ต่อมาจึงย้ายมาที่สำนักงาน

อธิการบดี และออกมาเป็นกองวางแผนในปี 2520 โครงสร้างของการทำวิจัยสถาบันตรงนั้นเป็นโครงสร้างของการคิดวิจัยสถาบันโดยกลุ่มคณะกรรมการ มีหลักว่าวิจัยสถาบันต้อง serve การวางแผนอนาคตและการบริหาร ดังนั้นการทำวิจัยสถาบันจะต้องได้งานที่ให้คำตอบกับผู้บริหารในเชิงวางแผนและบริหาร

ดังที่ได้กล่าวแล้วในตอนต้นว่าการทำวิจัยสถาบันจะต้องทำงานเป็นทีม เช่น เมื่อจะทำเรื่องอาคารสถานที่ หรือเรื่องการเงิน การบัญชี ฯลฯ จะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้และความชำนาญในด้านนั้น ๆ เป็นคนทำ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะทำวิจัยสถาบัน และจากประสบการณ์ที่ทำงานด้านนี้มา พบว่าการทำวิจัยสถาบันโดยรวมกลุ่มอยู่ที่คณะกรรมการวิจัยสถาบันของจุฬาฯ ทำให้งานไม่คล่องตัว แต่เมื่อกระจายงานวิจัยสถาบันไปเป็นฐานทุกส่วนของกองแผนงาน ที่รองรับกระบวนการวางแผนของมหาวิทยาลัย แล้วทำให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างวิจัยสถาบันของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสียใหม่

ในอดีตที่ผ่านมา programmer และ mainframe computer เป็นข้อจำกัดของวิจัยสถาบัน ก็อยากจะฝากข้อคิดว่าถ้าจะทำระบบคลังข้อมูลหรือวิเคราะห์อะไรก็ตาม ขอให้ดูขนาดของเทคโนโลยีด้วยว่าจะต้องขึ้นอยู่กับ mainframe หรือ personal computer โดยส่วนตัวนั้น ช่วงที่ทำงานด้วย P.C. จะเป็นช่วงที่ทำงานได้มากที่สุด ดังที่ได้เรียนให้ทราบแล้วว่าข้อจำกัดของงานวิจัยสถาบันนั้น ผู้ใช้กับคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีอย่างมาก ดังนั้นก่อนจะทำงานวิจัยสถาบันขอให้เลืยวคูรอบข้างก่อนว่าท่านมีเครื่องมืออะไรบ้าง อย่าสร้างงานใหญ่โดยไม่มีอะไรรองรับ

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้วิจัยสถาบันประสบผลสำเร็จ คือ ขอให้ท่านเชื่อว่างานทุกอย่างปรับปรุงได้ ยังไม่เคยมีใครค้นพบวิธีทำงานที่ดีที่สุด เราจะต้องก้าวไปตลอดเวลา นั่นก็หมายถึงขอให้ทำงานต่อไป ในส่วนตัวของผม ผมจะไม่หยุดทำอะไรถ้าผู้บังคับบัญชาไม่บอกให้หยุด แต่ขอให้การทำงานนั้นเป็นการทำงานอย่างมีระบบ

สำหรับงานที่ท่านั้น การปรับปรุงงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ถ้าท่านเป็นระดับเจ้าหน้าที่ ท่านก็ต้องยอมรับว่าในการกำหนดแนวทางของวิจัยสถาบัน รูปแบบการทำวิจัยสถาบัน การเอาเทคโนโลยีเข้ามาในหน่วยงานเพื่อเอื้อต่อการทำวิจัยสถาบัน เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา แต่ถ้าท่านเป็นผู้บังคับบัญชาแล้วท่านไม่ทำหน้าที่นี้ แล้วยังเรียกร้องอีกว่า

ทำไมลูกน้องไม่ทำวิจัยสถาบัน ท่านต้องมองตัวท่านก่อนว่าท่านเอื้อให้ผู้ร่วมงานมีโอกาสได้ทำวิจัยสถาบันหรือไม่

อยากจะฝากข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่จะเริ่มทำวิจัยสถาบันว่า วิจัยสถาบันที่ดีนั้นจะต้องมี 4 ส่วน คือ DPIE ซึ่ง D ย่อมาจาก Diagnosis คือการทำวิจัยสถาบันในลักษณะการวิเคราะห์สภาพการณ์ เป็นการทำ fact finding ซึ่งโครงการวิจัยส่วนใหญ่ เป็นงานวิจัยในลักษณะนี้ เป็นวิจัยสถาบันที่รายงานว่าสภาพการณ์ปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร และขณะเดียวกันจะวิเคราะห์ไปถึงลักษณะสิ่งที่เป็นไปได้ในอนาคต P ย่อมาจาก Prescription จะเป็นการเสนอทางเลือกและเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งแต่ละทางเลือกคือสิ่งที่จะต้องจินตนาการเข้าไป เมื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความต้องการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เห็นช่องว่างตรงนั้นแล้วนักวิจัยสถาบันยุคก่อนนั้นไม่ได้ แต่จะต้องมีทางเลือกให้ตัดสินใจ I ย่อมาจาก Implement ซึ่งวิจัยสถาบันไม่ค่อยได้ทำ แต่จะเป็นตัวเชื่อมต่อมาถึง E คือ Evaluation

ตัวอย่างงานวิจัยสถาบัน

งานวิจัยสถาบันที่จะเสนอต่อไปนี้ เป็นการทำวิจัยสถาบันเฉพาะจุด เฉพาะศึกษา เฉพาะบริเวณ ว่าในความเป็นไปได้ของการกำหนดอาคารพื้นที่ของโครงการเฉพาะหลังนั้นเป็นอย่างไร ระบบข้อมูลด้านอาคารสถานที่ ที่จะกล่าวถึง จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์ fact finding ในการหาสภาพความเป็นจริงของปัจจุบัน เป็นตัวอย่างในลักษณะของระบบงาน (report) ที่ออกมาจากระบบโปรแกรม ส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลประเภทที่ประมวลผลได้เป็น numeric เก็บไว้ใน dbase การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาคารสถานที่จะมีปัญหา เกี่ยวกับการจำแนกประเภท ในการสำรวจจะต้องไปเดินทุกตึก ทัวทั้งบริเวณว่าประเภทการใช้นั้นมีอะไร และที่สำคัญที่สุดคือการวัดขนาด เพราะผู้ไปวัดขนาดอาจวัดผานอกชนผานอก หรือกึ่งกลางเสาชนกึ่งกลางเสา เป็นต้น ทำให้ข้อมูลที่ได้มาห้องหนึ่ง ๆ ผิดไปประมาณ 5-10 ซม. แต่เมื่อรวมทั้งตึกแล้วทำให้ผิดไปมาก ก็จะมีปัญหาในเรื่องของพื้นที่ดินที่มีอยู่แล้ว กับสิ่งที่จะสร้างพื้นที่ทดแทน ซึ่งจะต้องได้พื้นที่เท่าที่มีอยู่ เมื่อได้รายละเอียดของแต่ละตึก แต่ละชั้นแล้ว ก็เก็บข้อมูลทั้งหมดไว้ในคอมพิวเตอร์

ข้อมูลตัวต่อไปซึ่งจะต้องเก็บรวบรวมคือแบบแปลนของแต่ละอาคาร ซึ่งถ้าเป็น

อาคารที่สร้างมาเป็นเวลานานแล้ว อย่างเช่นอาคารเก่า ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะหาแบบแปลนยากมาก เมื่อได้แบบแปลนมาแล้วอาจจะนำมาเขียนใหม่ในรูปแบบของโปรแกรม คอมพิวเตอร์และจัดเก็บให้เป็นระบบ

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้เรียบร้อยแล้ว ก็จะเริ่มในขั้น Diagnosis ซึ่งข้อมูลที่เก็บไว้ใน dbase โดยเฉพาะในเรื่องของ numeric จะช่วยในการทำ fact finding ได้มาก และเข้าสู่ขั้นการจินตนาการ คือ การทำแผนผังแสดงรายละเอียดของแต่ละชั้น ไม่ใช่ว่าทำเฉพาะชั้นของตึกเท่านั้น แต่จะต้องทำรูปแบบของตึกที่อยู่ในบริเวณด้วย นั่นคือต้องมีผังบริเวณคือพื้นที่ดินในแนวระนาบ มีตึกตั้งอยู่ตรงไหน จะต้องเป็นรูปแบบจำลองทางด้าน อาคารสถานที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ซึ่งอาจจะต้องอาศัยวิศวกรทางด้าน การสำรวจ

ข้อมูล numeric เช่น ประวัติอาคาร ซึ่งจะได้จากระบบคลังข้อมูล ก็จะ สามารถวิเคราะห์ในเรื่อง fact finding ได้ เช่นวิเคราะห์ว่าอาคารใดบ้างจะต้องทุบทิ้ง โดยมีเกณฑ์ว่าอาคารอายุเท่าไรจึงจะทุบได้ และแสดงสีที่แตกต่างกันบนแผนผัง เช่น สีแดงคืออาคารที่ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะทุบทิ้ง สีเขียวทุบทิ้งได้ เป็นต้น

อีกตัวอย่างหนึ่งของการวิเคราะห์ fact finding คือ พื้นที่เดียวกันถ้าแบ่ง เป็นบล็อก เพื่อสะดวกในการคำนวณจะแบ่งอย่างไรก็ได้ เป็นเทคนิควิธีการวิเคราะห์เชิง สถาปัตยกรรมศาสตร์ทางผังเมือง แล้วจึงคำนวณหา GAC¹ (ground area coverate) คือหาพื้นที่ดินทั้งหมด พื้นที่โล่งว่างแล้วถูกคลุมพื้นที่อาคารเท่าไร และหา FAR² คือ ชั้นของ ตึกซึ่งซ้อนเป็นชั้น ๆ นั่นคือ ratio หรือสัดส่วนว่าพื้นที่ที่อยู่บนพื้นดินตามปกตินี้มีพื้นที่การใช้ สอยของตึกซ้อนกี่ชั้น การวิเคราะห์ วิจัยสถาบันในเชิงการใช้พื้นที่อาคารต้องควบคู่กันระหว่าง GAC กับ FAR เหมือนกับที่เราต้องใช้ควบคู่กันระหว่าง FTSE (Fulltime Student Equivalent) กับค่าใช้จ่ายรายนิสิต เพราะฉะนั้นจากข้อมูล numeric และกราฟฟิค เราสามารถวิเคราะห์ในแต่ละบล็อกได้ว่า GAC ถูกตึกก่อสร้างไปแล้วเท่าไร และมีพื้นที่ใน การใช้ประโยชน์ การใช้งานเท่าไร ถ้าพบว่าแต่ละบล็อกค่อนข้างต่ำ ต้องใช้โปรแกรม

¹GAC (Ground Area Coverage) เป็นอัตราส่วนระหว่างพื้นที่อาคารคลุมดินต่อพื้นที่ ดิน

²FAR (Floor Area Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน

โลตส์วิเคราะห์ว่าถ้าเราต้องการเพิ่ม FAR พื้นที่การใช้สอยที่ต้องการเพิ่มนั้น คือเพิ่มพื้นที่ให้มากขึ้น นั่นคือเพิ่ม FAR ให้มากขึ้น ถ้าต้องการให้ FAR มาก แสดงว่าพื้นที่ดินของหน่วยงานนี้จะมีตึกสูง ๆ แต่ถ้าหน่วยงานไม่ต้องการตึกสูง นั่นคือ GAC จะมากขึ้น พื้นที่ว่างจะน้อยลง ซึ่งจะทำให้บัณฑิตศึกษาไม่มีที่ว่างสำหรับเล่นกีฬา หรือจอดรถ ฝ่ายบริหารจะต้องตัดสินใจในเชิงนโยบายว่าจะกำหนดนโยบายอย่างไร ทั้งหมดนี้เป็นตัวอย่างให้เห็นว่าเพียงตัวเลข 2 ตัวคือ ค่า FAR กับ GAC จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายในเชิงปฏิบัติที่แตกต่างกัน สำหรับในกรณีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่าสัดส่วนที่เหมาะสม ซึ่งออกเป็นนโยบายและผ่านสภามหาวิทยาลัยแล้ว คือจะใช้พื้นที่ดินให้มีจำนวนตึกไม่เกิน 1 ใน 3 ของพื้นที่ดินทั้งหมด นั่นคือถ้ามีพื้นที่ว่าง 100 ไร่ จะต้องใช้เพื่อการก่อสร้างที่ตึกพื้นที่ตึกคลุมไม่เกิน 33% เพื่อเปิดพื้นที่โล่งให้เป็น 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งถือเป็นนโยบายและมีนโยบายต่อว่าในอีก 15 ปีข้างหน้า การก่อสร้างอาคารจะต้องเป็นอาคารสูงๆ และถ้าเป็นอาคารสูง และมีพื้นที่หนึ่งหมื่นตารางเมตรขึ้นไปจะต้องมีการใช้อาคารร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ถือว่าการวิจัยสถาบันในขั้นของตัว D (Diagnosis) ต่อจากนี้ก็จะเริ่มจินตนาการ แล้วจึงพิจารณาทางเลือก (P) ในทางปฏิบัติว่าจะเลือกทางใด จากตัวอย่างที่กล่าวมาถึงแม้ว่าจะมีนโยบายด้านการใช้พื้นที่ดินในการก่อสร้างเพียง 1 ใน 3 แล้ว ก็จะต้องมีการจินตนาการว่าควรจะวางตำแหน่งตึก ณ จุดใด ซึ่งการจินตนาการนี้จะต้องอาศัยสถาปนิกหรือวิศวกรที่สามารถจินตนาการได้ แล้วสร้างเป็นรูปแบบจำลองออกมาแสดงให้เห็นว่าอาคารต้องอยู่ตำแหน่งใด พื้นที่ว่างข้างตึกมากน้อยเพียงใด สนามตะกร้อ สนามฟุตบอลอยู่ที่ใด เป็นต้น ทั้งหมดในส่วนนี้จะเป็นการใช้จินตนาการและใช้การตัดสินใจในเชิงนโยบาย ใช้เพียงการตัดสินใจในลักษณะที่มองแล้วดี โดยผู้รู้ หรืออาจใช้ภาพถ่ายเทคนิค

ที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถเป็นวิจัยสถาบันได้ 2 เรื่อง เรื่องแรกวิจัยสถาบันเรื่องพื้นที่โล่งว่าง มีพื้นฐานทางด้านการนิสิตเข้ามาเกี่ยวข้อง จะใช้พื้นที่ว่างสำหรับกีฬา กีฬาประเภท พื้นที่นั้นรองรับนิสิตได้กี่คน เป็นต้น เรื่องที่ 2 แนวทางการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งอาคารที่สอดคล้องกับพื้นที่โล่งว่าง และสำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอาจทำได้อีกหนึ่งเรื่อง เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่มาเรียนโดยอาศัยรถเมล์ ดังนั้นการกำหนดตำแหน่งของอาคารเรียนจะต้องคำนึงถึงว่านิสิตจะต้องเดินไกลหรือไม่ หน้าฝน หน้าร้อนเดินสะดวกหรือไม่ ต้องมีระบบที่จอดรถดีหรือไม่ ดังนั้นการทำ fact finding ต้องเริ่มสำรวจว่า ปัจจุบันจอด

รตที่โหมบ้าง แต่ละจุดมีรถจอดที่กัน ช่วงเวลาใดจอดแน่น เมื่อได้ข้อมูลแล้วก็มาวิเคราะห์เชิงวิชาการ โดยส่งข้อมูลทั้งหมดให้กับผู้จินตนาการทางระบบที่จอดรถ ซึ่งได้ข้อเสนอให้สร้างระบบที่จอดรถ เมื่อเข้ามาแล้วให้จอดไม่ให้วิ่งเป็นใบแมงมุมอย่างในปัจุบัน ก็เริ่มเป็นแนวคิดของการพัฒนาระบบ และนำไปสู่นโยบายว่าการลงทุนที่จอดรถ ซึ่งปัจจุบันคิดค่าก่อสร้างแล้วประมาณคันละ 2 แสนบาท ก็จะมีคำถามต่อมาว่าทำไมต้องจ่ายเงินให้กับนิสิตคันนั้นถึง 2 แสนบาท เป็นหน้าที่ของวิจัยสถาบันที่จะต้องหาทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งได้ทางเลือกมาให้เก็บค่าจอดรถ ปัญหาที่ตามมาคือนิสิตจะมีคำถามว่าทำไมอาจารย์ไม่ต้องเสียค่าจอดรถ ถ้านิสิตต้องเสียค่าจอดรถ อาจารย์หรือนุคลากรของจุฬา ก็ควรต้องเสียด้วย เป็นหน้าที่ของวิจัยสถาบันอีกซึ่งได้เสนอทางเลือกบุคลากรเก็บเท่านั้น นิสิตเก็บเท่านั้น และบางครั้งก็ต้องใช้นโยบายเหนือเหตุผลในเชิงวิจัยสถาบันเหมือนกันว่า อันนี้ไม่มีเหตุผลคุณต้องจ่าย

ข้อมูลที่จะใช้ในระดับการตัดสินใจหรือวางนโยบาย จะต้องเป็นข้อมูลที่ผ่านกระบวนการจัดกระทำมาแล้ว ซึ่งเรียกว่าสารสนเทศ (information) ผู้บริหารในระดับการตัดสินใจหรือวางนโยบาย จะไม่ต้องการทราบว่านิสิตปีหนึ่งมีทั้งหมดกี่คน นิสิตปีสองมีกี่คน คณะนี้มีกี่คนซึ่งถือว่าเป็นข้อมูล การที่จะให้ information กับทางเลือกกับผู้บริหารได้ เราจะต้องมีความพร้อมและเต็มเปี่ยมด้วยข้อมูล ไม่ว่าผู้บริหารจะเป็นคนเก่าหรือคนใหม่ ข้อมูลนี้ก็ยังต้องใช้อยู่ เช่น ข้อมูลการเงิน

การที่จะมีความพร้อมด้านข้อมูลได้ จะต้องมีการวางระบบข้อมูลแต่ปัญหาของการวางระบบ คือเราจะไปเอาข้อมูลมาได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ หน่วยวิเคราะห์นโยบายหรือนักวิจัยสถาบันในแต่ละองค์กรมีจำนวนน้อย ทางออกที่คาดว่าจะเป็นไปได้ในอนาคตคือควรใช้อุปกรณ์สำนักงานอัตโนมัติ ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีทางด้านสำนักงานอัตโนมัติเปิดโอกาสให้ P.C. ที่มีราคาถูกสามารถเชื่อมโยงต่อกันได้แล้วก็ควรที่จะกระจายทำ net-work ไปยังหน่วยงานต่างๆ และให้หน่วยงานนั้นๆ ซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลเบื้องต้นของเรา ทำงานตามปกติแต่ใช้คอมพิวเตอร์แทนพิมพ์ดีด ซึ่งเสียพลังงานเท่ากันแต่ผลที่ได้ต่างกัน ต่อจากนั้นเราจึงไปสกัดออกมาเป็นข้อมูลที่เราต้องการ อีกแนวความคิดหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นการก้าวใหม่ของวิจัยสถาบันคือรูปแบบการนำเสนอข้อมูล แต่เดิมการนำเสนอข้อมูลจะเป็นรูปเล่ม แต่ต่อไปนี้อาจจะเป็นการนำเสนอโดยส่งผ่านทางคอมพิวเตอร์ไปยังผู้บริหาร

ได้เลขทันที ทำให้เพิ่มความเร็วในการโต้ตอบ แต่การที่จะทำในลักษณะที่กล่าวมาได้ ฐานข้อมูลจะต้องแน่น และจะต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง ผู้บริหารทุกคนจะต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์ประจำตัว อาจจะดูเป็นการฟุ่มเฟือยแต่ถ้าคัมในการลงทุน คัมในการใช้งานและใช้งานจริง ก็น่าจะประสบผลสำเร็จ

นอกจากการสร้างเครือข่ายด้านการเก็บข้อมูลแล้วกลุ่มที่สำคัญที่ควรกระจายงานวิจัยสถาบันไปสู่ คือกลุ่มเลขานุการของผู้บริหาร ต่อจากนี้ไปเลขานุการของผู้บริหารนั้น จะต้องเป็นคนที่มีความรู้สูง ใช้ระบบต่างๆ ในเรื่องของสำนักงานโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เลขานุการผู้บริหารนั้นคือผู้ที่เตรียมงานให้กับผู้บริหาร จุดนี้คือระบบเครือข่ายของนักวิจัยสถาบันที่จะช่วยนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้บริหารได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดก็คงจะต้องมีหน้าที่ใหม่เกิดขึ้น กลุ่มบุคลากรกลุ่มใหม่ที่จะเกิดขึ้นคือนักบริหารเครือข่ายข้อมูล และต้องมีหน่วยงานที่รองรับซึ่งหน่วยงานนี้คือศูนย์บริการข้อมูล ทั้งหมดนี้อาจจะเป็นแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในแวดวงของวิจัยสถาบันในเมืองไทย ในระยะ 3-4 ปีข้างหน้า

สำหรับในขณะนี้ถ้าท่านต้องการสร้างงานวิจัยขึ้นในหน่วยงานของท่าน ในฐานะที่ท่านเป็นหัวหน้างานท่านจะต้องสร้างองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาหรือสร้างงานวิจัย สถาบัน 7 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. สร้างระบบหรือวางแผนโครงสร้างภายในของหน่วยงานของท่านให้ชัดเจน มีปรัชญาของหน่วยงานว่าต่อไปนี้เราจะทำงานด้วยเทคโนโลยีของวิจัยสถาบัน การตัดสินใจการทำงานต่าง ๆ นั้น จะพูดด้วยเหตุและผล

2. วางระบบเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่มีใครที่จะทำงานวิจัยสถาบันได้สำเร็จด้วยตัวเองเพียงคนเดียวฉันใดก็ฉันนั้น หน่วยงานที่ท่านทำหน้าที่วิจัยสถาบันก็ไม่สามารถจะยืนหยัดอยู่ได้ด้วยความแข็งแกร่งมั่นคงและกล้าแข็งได้ด้วยหน่วยงานนั้น ๆ เพียงหน่วยงานเดียวแต่จะต้องก้าวไปพร้อม ๆ กับหน่วยงานเดียวกัน อย่างน้อยที่สุดหน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูลและเราเป็นผู้ใช้ข้อมูล จะต้องมีการเชื่อมโยงที่แน่นแฟ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองโดยธรรมชาติ แต่จะต้องถูกสร้างและวางระบบขึ้น

3. การสร้างบุคลากร เราจะต้องลงทุน ฝึกฝน ฝึกหัดบุคลากรขึ้นมา โดยไม่กลัวว่าจะต้องเสียบุคลากรไปให้หน่วยงานอื่น ถ้าเรามีโครงสร้างของหน่วยงาน มีการตอบ

แทนต่าง ๆ ที่เหมาะสม ก็ไม่น่าที่บุคลากรนั้น ๆ จะไปอยู่กับหน่วยงานอื่น ๆ

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ ในการคิดสร้างอุปกรณ์และเครื่องมือ ขอย่าให้ เป็นสร้างมิดพท มิดพทและใช้ได้เฉพาะมิดพท ถ้าจะซื้อมิดพทควรพิจารณาถึงแม้จะลงทุนแพง แต่ถ้าใช้ได้หลายหน้าที่ในมิดพทชุดนั้นก็สมควรซื้อ และต้องใช้งานให้คุ้มค่า ไม่ใช่ซื้อคอมพิวเตอร์จอสี VGA มี hard disk แต่นำไปใช้เพียง word processor

5. สร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง นอกจากจะสร้างคน สร้างเครื่องมือ สร้าง เครือข่าย สร้างอัตรากำลังที่ใหญ่โตมโหฬารแล้วยังต้องสร้างความเชื่อมั่น นั่นคือความเก่ง กาง ความมองเห็นข้อมูล และวิเคราะห์ได้ถูกต้องแม่นยำในเชิงวิชาการและเชิงการบริหาร จินภายในตัวของท่านเอง

6. โอกาส สำหรับโอกาสนั้นอยู่เฉย ๆ โอกาสจะไม่วิ่งมาหาเรา แต่เราต้อง วิ่งไปหาโอกาส งานวิจัยสถาบันบางเรื่องมีโอกาที่จะเสนอเพียง 1 ครั้งในรอบ 5 ปี เช่น งานวิจัยสถาบันที่จะมีผลต่อการวางแผนระยะเวลา 5 ปี ถ้าพลาดในเรื่องเวลาแล้วจะต้อง รอไปอีก 5 ปี หรืองานวิจัยสถาบันที่เกี่ยวกับงบประมาณจะมีโอกาสเสนอได้ 1 ครั้งภายใน 12 เดือน คือในช่วงของการพิจารณางบประมาณเท่านั้น ดังนั้นอย่าให้โอกาสวิ่งมาหา ท่าน จะต้องรู้โอกาสที่จะนำเสนอผลงานนั้นเมื่อไรช่วงใด

7. เทคโนโลยี ทางด้านวิจัยสถาบันเนื่องจากวิจัยสถาบันยังไม่เป็นศาสตร์ ยังไม่มีทฤษฎี แต่วิจัยสถาบันเป็นศาสตร์ประยุกต์มาจากหลาย ๆ ศาสตร์ บางครั้งต้องการ เศรษฐศาสตร์ บางครั้งต้องการสถาปัตยกรรมศาสตร์ บางครั้งต้องการรัฐศาสตร์ บางครั้ง ต้องการศึกษาศาสตร์ และใช้เทคนิควิจัยตั้งแต่สังคมศาสตร์จนถึงสถิติ ดังนั้นการสร้างความรู้ รูปแบบ ความเชี่ยวชาญที่เป็นเฉพาะของตัวเองขึ้นมา และแลกเปลี่ยนกัน เผยแพร่กัน เป็น สิ่งจำเป็นในสังคมวิจัยสถาบัน

วิจัยสถาบัน

รศ.ดร.โชติ เพชรจีน *

ในการวางแผนงานใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องมีข้อมูลประกอบการพิจารณาอย่างเพียงพอ ข้อมูลเหล่านั้นอาจมาจากภายนอกมหาวิทยาลัยด้วยก็ได้ สำหรับข้อมูลภายในมหาวิทยาลัย จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งภารกิจด้านที่เป็นหน้าที่ของงานวิจัยสถาบันที่จะต้องรวบรวมข้อมูลมาใช้ และเพื่อการอธิบายให้แก่ประชากรของมหาวิทยาลัยได้เข้าใจตรงกัน งานวิจัยสถาบันอาจเกิดขึ้นจากปัญหาและความต้องการที่จะใช้ข้อมูล ซึ่งมีแหล่งที่มา อาทิ

1. สถานะสิ่งแวดล้อม (Context)

ปัจจุบัน	-	กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ พระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย นโยบายของทบวงฯ และรัฐ
อนาคต	-	ทิศทางของมหาวิทยาลัยในอนาคต
	-	ศักยภาพของมหาวิทยาลัยที่จะรับนิสิต
	-	รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยเก่าที่จะออกไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

2. ปัจจัยป้อน (Input)

- เงิน (เงินงบประมาณ, เงินรายได้)
- บุคลากร (3 สาย อัตรากำลังในปัจจุบัน, ภาระงานของแต่ละบุคคล)
- วัสดุ ครุภัณฑ์ (ความทันสมัย, ความพอเพียง, ประสิทธิภาพในการใช้งาน)
- สถานที่ (พอเพียง, เหมาะสม)

* รองศาสตราจารย์ ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. กระบวนการ (Process)

- การสื่อสารภายในมหาวิทยาลัย
- การดำเนินการตามแผนงบประมาณ (ความเหมาะสม)
- สภาพการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย
- ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร (สาย ก, ข, ค) ของมหาวิทยาลัย
- วัฒนธรรมการทำงานของบุคลากรสาย ก, ข, ค ของมหาวิทยาลัย
- บรรยากาศเกื้อหนุนต่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

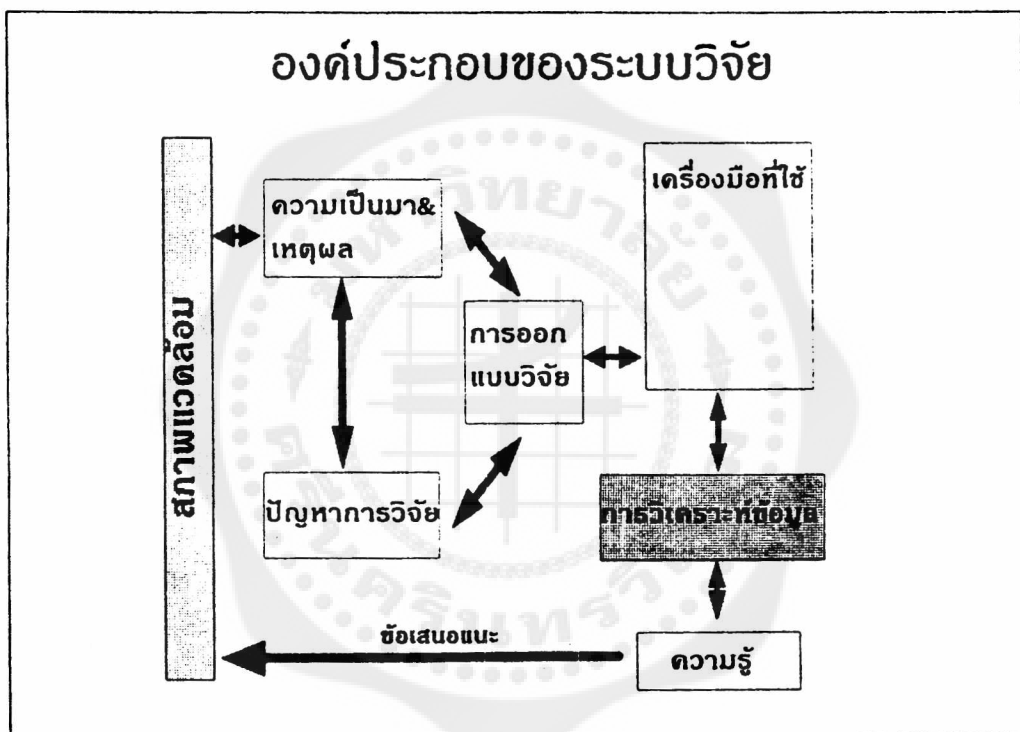
4. ผลผลิต (Output)

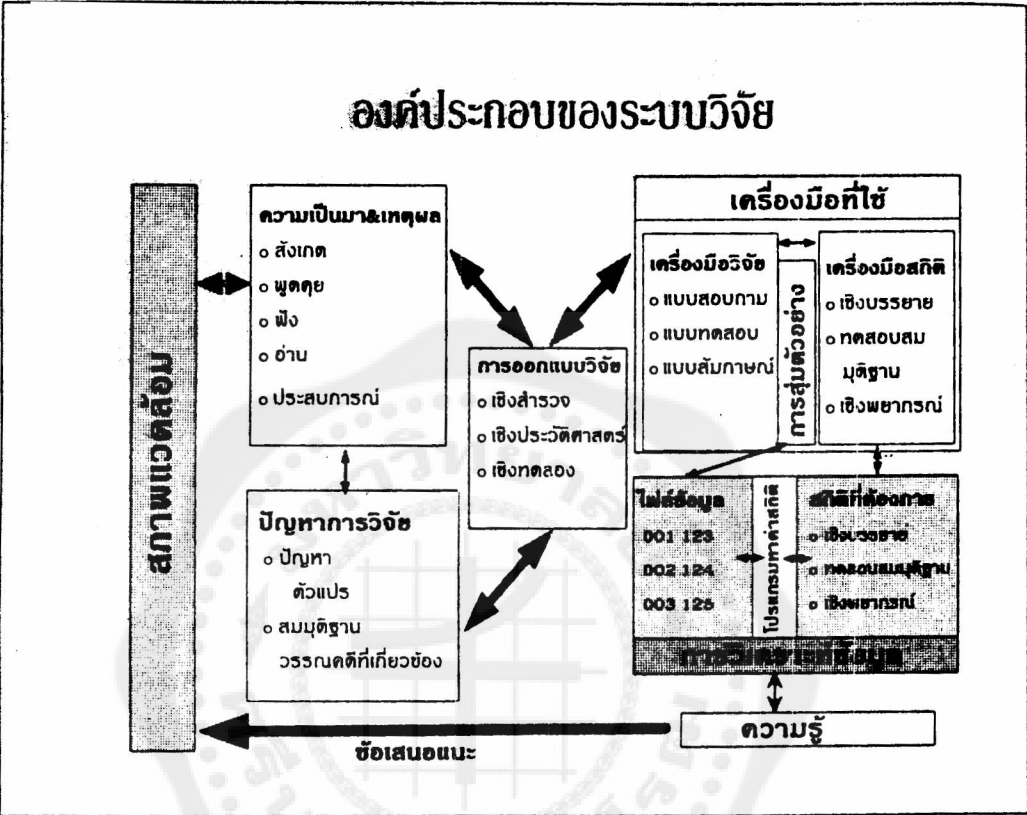
- ภาวะการมีงานทำของบัณฑิต
- คุณภาพบัณฑิตในทัศนะของผู้ผลิต
- เจตคติของบัณฑิต, ความรักความภูมิใจในสถาบัน
- ความพึงพอใจของผู้ใช้งานบัณฑิต
- สัมฤทธิ์ผลการวางแผนฯ 7 เต็มแผน

5. ผลกระทบ (Impact)

- การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยช่วงที่ผ่านมา
- ผลกระทบจากความขัดแย้งของการบริหารงานภายในของมหาวิทยาลัย
- ผลกระทบต่อชุมชน อันเกิดจากการบริการวิชาการ

ในระบบของงานวิจัยนั้น มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหลายประการ เริ่มตั้งแต่ปัญหาการวิจัย ปัญหาการวิจัยเกิดขึ้นจากปรากฏการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เป็นสภาพที่ไม่น่าพึงพอใจ หรือเรียกว่าเป็นปัญหา เมื่อมีปัญหาก็ต้องหาทางแก้ปัญหา โดยการศึกษาเพื่อหาคำตอบ การที่หาคำตอบให้ถูกต้องเหมาะสมก็ต้องออกแบบการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยก็เป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบ จากนั้นก็เป็นการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ก็จะได้ความรู้มา เพื่อให้เข้าใจชัดเจน คูแผนภูมิประกอบ

จากแผนภูมิดังกล่าวนี้ ให้ผู้เข้าสัมมนาได้แบ่งกลุ่มปฏิบัติ เริ่มพิจารณาที่ปัญหา ตั้ง
จุดมุ่งหมาย และออกแบบการวิจัย ผลการปฏิบัติงานของกลุ่มที่นำเสนอ ปรากฏดังนี้

ตัวอย่างการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยสถาบัน

ปัญหา	จุดมุ่งหมายของการวิจัย	ลักษณะการวิจัย หรือประเภท/วิธีการ	การลงมือทำ		แนวทฤษฎีหรือแนวคิดที่ใช้
			ประเภทและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	
1. การขออัตราจ้างของ หน่วยงานย่อย แต่ มหาวิทยาลัยจัดสรรให้ไม่ เพียงพอ	1. เพื่อทราบภารกิจของ บุคลากรของหน่วยงาน ต่าง ๆ ในปัจจุบัน 2. เพื่อประมวลปัญหาการ ปฏิบัติงานของบุคลากร ฝ่ายต่าง ๆ	ประวัติศาสตร์, สำนวนเรียง พจนานุกรม, ศึกษาเอกสาร, ทดลอง, Delphi Technique Meta Analysis ฯลฯ	ขอบเขตของประชากร วิธีการได้กลุ่มตัวอย่าง	แบบสำรวจ, แบบสอบถาม, แบบบันทึก ประกอบเอกสารสังเกต ข้อสอบ ฯลฯ และที่ สำคัญเครื่องมือต้องมี คุณภาพ	ใช้สถิติ หรือไม่ได้สถิติ การใช้เป็น - สถิติพรรณนา - สถิติอ้างอิง
2. สถานะที่ปฏิบัติการเรียน การสอนไม่เพียงพอ	1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ อาคารสถานที่เพื่อปฏิบัติ การเรียนการสอน 2. เพื่อประมวลปัญหาการ ใช้อาคารสถานที่				
3. สภาพความเหลื่อมทาง ด้านวิชาการ ได้เกิดขึ้นแล้ว	1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการ ทำงานของอาจารย์ มศว 2. ศึกษาเจตคติต่อ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ				

การนำเสนอหัวข้อวิจัยผู้เข้าร่วมสัมมนา

กลุ่มที่ 1 เรื่อง สภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง คณะอาจารย์มีความสนใจในการทำวิทยาน้อย ไม่ค่อยมีผลงานวิจัยที่โดดเด่น

ปัญหา	จุดประสงค์ของการวิจัย	ลักษณะการวิจัยหรือประเภทวิธีการ	การออกแบบ		
			ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	แบบการวิเคราะห์ข้อมูล
สภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง คณะอาจารย์มีความสนใจในการทำวิทยาน้อย ไม่ค่อยมีผลงานวิจัยที่โดดเด่น	เพื่อศึกษาสาเหตุที่อาจารย์ไม่ทำวิจัย	เชิงสำรวจ	อาจารย์ใน มศว	สัมภาษณ์	สรุปอ้างอิงจากข้อมูล

การนำเสนอหัวข้อวิจัยผู้เข้าร่วมสัมมนา

กลุ่มที่ 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยได้จัดให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
แต่ไม่แน่ใจว่าจะตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

ปัญหา	จุดประสงค์ของการวิจัย	ลักษณะการวิจัย หรือประเภทวิธีการ	การออกแบบ		
			ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล
มหาวิทยาลัยได้จัดให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย แต่ไม่แน่ใจว่าจะตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน	1. เพื่อศึกษาความต้องการด้านวิชาการแก่ชุมชน 2. เพื่อประมวลข้อมูลประกอบการขยายแผนงานทางด้านบริการวิชาการให้สนองความต้องการของสังคม	เชิงสำรวจ	หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 3,000 คน	แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	

การนำเสนอหัวข้อวิจัยผู้เข้าร่วมสัมมนา

กลุ่มที่ 3 เรื่อง มหาวิทยาลัยได้ก่อสร้างอาคารสถานที่เพื่อประโยชน์ในงานของมหาวิทยาลัยได้ใช้งบลงทุน

สถานที่เหล่านั้นได้ใช้กันมากน้อยเพียงไร เพื่อการทำกิจกรรมใด

ปัญหา	จุดประสงค์ของการวิจัย	ลักษณะการใช้หรือสัมมนาวิธีการ	การออกแบบ	
			ประเภทและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ
มหาวิทยาลัยได้ก่อสร้างอาคารสถานที่เพื่อประโยชน์ในงานของมหาวิทยาลัยได้ใช้งบลงทุน สถานที่เหล่านั้นได้ใช้กันมากน้อยเพียงไร เพื่อการทำกิจกรรมใด	1. เพื่อทราบสภาพการใช้อาคารสถานที่ที่มีอยู่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมหรือไม่ 2. เพื่อทราบสภาพปัญหาในการใช้สถานที่ปฏิบัติกิจกรรมการสอน	สำรวจ	สุ่มตัวอย่างจากนิสิตและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย	แบบสอบถามและแบบสำรวจ
				ใช้สถิติแบบอ้างอิงในการวิเคราะห์

การนำเสนอหัวข้อวิจัยผู้เข้าร่วมสัมมนา

กลุ่มที่ 4 เรื่อง หน่วยงานย่อย ๆ จากแผนกบุคลากรสายงานธุรการ ได้มีบันทึก

ถึงมหาวิทยาลัยว่าต้องการบุคลากรเพิ่มขึ้น

ปัญหา	จุดประสงค์ของภารกิจ	ลักษณะการวิจัย หรือประเภท/วิธีการ	กรอบแนวคิด		แนวการวิเคราะห์ข้อมูล
			ประสมและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	
หน่วยงานย่อย ๆ จากแผนก บุคลากรสายงานธุรการ ได้ มีบันทึกถึงมหาวิทยาลัยว่า ต้องการบุคลากรเพิ่มขึ้น	1. เพื่อทราบปริมาณงาน สายงานธุรการของภาควิชา 2. เพื่อทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไข ปัญหา	เชิงสำรวจ	ผู้บริหารและคณาจารย์ใน ภาควิชา	1. สัมภาษณ์ 2. การสังเกตจากการ ปฏิบัติงาน 3. แบบสอบถาม	- หาค่าเฉลี่ย - หาค่าร้อยละ

การนำเสนอหัวข้อวิจัยผู้เข้าร่วมสัมมนา

กลุ่มที่ 5 เรื่อง สภาพการใช้อาคารเรียนของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร ในการจัดการเรียนการสอน
ตามหลักสูตรใหม่ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2557) ของกระทรวงศึกษาธิการ มีการใช้อย่างต่อเนื่อง
และเกิดประโยชน์แก่งานมากน้อยเพียงไร

ปัญหา	จุดประสงค์ของการวิจัย	ลักษณะการวิจัย หรือประเภท/วิธีการ	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	การออกแบบ เครื่องมือ	แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล
สภาพการใช้อาคารเรียน ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร ในการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตร ใหม่ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2537) ของ กระทรวงศึกษาธิการ มีการใช้อย่างต่อเนื่องและ เกิดประโยชน์แก่งานมาก น้อยเพียงไร	1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้อาคารสถานที่เพื่อปฏิบัติการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็ก-ป.6 (ไม่รวมห้องอำนาจการฝ่ายบริหารธุรการ และงานบริการวิชาการ เช่น ใสดฯ และแนว ห้องอาคาร ห้องสมุด ครีว ฯลฯ)	สำรวจจากพื้นที่จริง/วัน/สัปดาห์ - ความถี่การใช้ - ขนาดพื้นที่ - กลุ่มนักเรียนที่ใช้ - คุณภาพ	1. อาจารย์ประจำชั้นเด็กเล็ก-ป.6 2. อาจารย์เฉพาะวิชา 2.1 กลุ่มมัธยม วิชา - ภาษาไทย - คณิตศาสตร์ 2.2 กลุ่ม สปช. (สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต) วิชา - สังคมศึกษา - วิทยาศาสตร์ (ใช้ห้องปฏิบัติการ ป.1-2=1 ห้อง ป.3-4=1 ห้อง ป.5-6=1ห้อง) 2.3 กลุ่ม กพอ. (การทำงานพื้นฐานอาชีพ) มีห้องปฏิบัติการทุกวิชา - งานบ้าน - งานประดิษฐ์	1. แบบสำรวจ 2. แบบสอบถาม มีคำถามปลายเปิด	ใช้การคำนวณเป็นร้อยละและสถิติพรรณนา

ปัญหา	จุดประสงค์ของการวิจัย	ขั้นตอนการวิจัย หรือประเภทวิธีการ	สาระสนเทศแหล่งข้อมูลอ้างอิง	การออกแบบ เครื่องมือ	แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล
			- งานเกษตร - งานไม้ 2.4 กลุ่ม สดม. (เสริมสร้าง ลักษณะนิสัย) วิชา - นาฏศิลป์ โขน (ยักษ์,ลิง) พระ นาง - คนตรี คนตรีไทย - ดนตรีสากล - พลศึกษา วัยน้ำ - เกมกีฬาต่าง ๆ - จริยศึกษา - ลูกเสือ เนตรนารีและ (วิชาศิลปะ มีห้องปฏิบัติการ) 2.5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ - ภาษาอังกฤษ - คอมพิวเตอร์ - ห้องสมุด 2.6 การสอนซ่อมเสริม - นักเรียนซ่อมเสริม รายวิชาและนักเรียนมีปัญหาพิเศษ		

การนำเสนอหัวข้อวิจัยผู้เข้าร่วมสัมมนา

กลุ่มที่ 6 เรื่อง นิติเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ใช้บริการของมหาวิทยาลัยจากกองต่าง ๆ

ปัญหา	จุดมุ่งหมายของการวิจัย	ลักษณะการวิจัย หรือประเภท/วิธีการ	การออกแบบ		สมมติฐานและสถิติอ้างอิง
			ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	
นิติเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ให้บริการของมหาวิทยาลัยจาก กองต่าง ๆ ได้แก่ - กองบริการการศึกษา - กองคลัง - กองกิจการนิสิต - สำนักหอสมุด - สำนักคอมพิวเตอร์ - อาคารสถานที่, โรงอาหาร หน่วยงานดังกล่าวได้ให้บริการ มีประสิทธิภาพหรือไม่	1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อ การให้บริการของ มหาวิทยาลัย 2. เพื่อประมวลปัญหาการ ให้บริการของมหาวิทยาลัย (อย่ารู้สาเหตุ)	การวิจัยเชิงสำรวจ	นิสิตภาคปกติ สุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	ใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง

การนำเสนอหัวข้อวิจัยผู้เข้าร่วมสัมมนา

กลุ่มที่ 7 เรื่อง ศึกษาความคุ้มค่าในการใช้ครุภัณฑ์บางประเภท

ปัญหา	จุดมุ่งหมายของการวิจัย	ลักษณะการวิจัย หรือประเภท/วิธีการ	กรอบแนวคิด		เครื่องมือ	เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล
			ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ		
เนื่องจากครุภัณฑ์บางชิ้น บางประเภทมีราคาแพงมาก ซื้อมาแล้วไม่ได้ใช้ ก็ไม่เกิด ประโยชน์ต้องงาน	1. เพื่อศึกษาความถี่ในการ ใช้ครุภัณฑ์บางประเภท 2. เพื่อประมวลปัญหาต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการใช้ ครุภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด	ศึกษาเป็นรายกรณี	กลุ่มตัวอย่าง - คณะแพทยศาสตร์	แบบสัมภาษณ์และ แบบสำรวจ		สถิติพรรณนา

การนำเสนอหัวข้อวิจัยเข้าร่วมสัมมนา
กลุ่มที่ 8 เรื่อง ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนา
ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัญหา	จุดประสงค์ของการวิจัย	ลักษณะการวิจัย หรือประเภท/วิธีการ	การออกแบบ	
			ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ
กองแผนงาน มศว ได้ตั้งขึ้นมานานและได้ทำงานต่อเนื่องกันมาจากบุคลากรที่มีจำนวนน้อย จนถึงปัจจุบันมีคนทำงาน 30 คน ลักษณะงาน แต่ก่อนก็มีวิทยาสดหลายแห่ง ปัจจุบันเหลือเพียง 1 แห่ง สภาพการหลายแห่งเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น บุคลากรที่ทำงานอยู่ก็จะมีบางถึงบางอย่างเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย	1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนา 2. เพื่อประมวลปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนา	เชิงสำรวจ	1. ผู้บริหาร คณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา เลขานุการคณะ ผอ. สถาบัน/สำนัก 2. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3. บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้อง ข้องกับงานฝ่ายวางแผนฯ	แบบสอบถาม
				ใช้สถิติพื้นฐาน สถิติอ้างอิง

ประเด็นสำหรับการสัมมนากลุ่มย่อย

20 กรกฎาคม 2538

13.00 - 14.30 น.

1. สภาพพื้นฐานของบุคลากรและการดำเนินงานในปัจจุบัน
2. ปัญหาในการดำเนินงาน
 - 2.1 ปัญหาภายในหน่วยงานของท่าน
 - 2.2 ปัญหาในการประสานงานและดำเนินงานร่วมกับกองแผนงาน
3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข

- หมายเหตุ**
1. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ เพื่อดำเนินการสัมมนากลุ่มย่อย
 2. ส่งตัวแทนกลุ่ม เสนอผลการสัมมนา กลุ่มละประมาณ 10 นาที

สรุปผลการสัมมนากลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 1

ประธานกลุ่ม	นายทศพล จำจิตรสุทธิ
เลขานุการกลุ่ม	นางอัญชลี คานะโก

สรุปผลการสัมมนา

1. สภาพพื้นฐานของบุคลากรและการดำเนินงานในปัจจุบัน

1.1 งานที่ได้รับมอบหมาย

- ในกลุ่มเป็นบุคลากรกองแผนงาน 6 คน และคณะ 3 คน
- ในคณะ 3 คณะ มีเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 1 คน

1.2 ความรู้เรื่องงานวิจัยสถาบัน

- ทุกคนมีความรู้พื้นฐานงานวิจัยสถาบัน

1.3 ความสามารถในการใช้เครื่องมือ

- ส่วนใหญ่บุคลากรจะใช้คอมพิวเตอร์เป็น

1.4 การเก็บข้อมูลพื้นฐาน 5 ด้าน

- ได้ดำเนินการจัดเก็บทุกหน่วยงาน
- มีปัญหาในเรื่องการเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน
- หน่วยงานบางหน่วยงานมีปัญหาในเรื่องการประสานงาน

1.5 การใช้ประโยชน์จากเอกสารที่เผยแพร่

- หน่วยงานจะเลือกใช้เอกสารที่ส่งไปบางเรื่อง
- เอกสารบางอย่างล้ำสมัย ไม่ทันกับการใช้งาน

2. ปัญหาในการดำเนินงาน

2.1 ปัญหาภายในหน่วยงาน

- ภาควิชาไม่เห็นความสำคัญของงาน เป็นการเพิ่มภาระให้ภาควิชา
ทั้งนี้ในระดับภาควิชาไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูล
- ความซ้ำซ้อนของแบบฟอร์ม
- ขาดแคลนบุคลากร ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนเทคโนโลยีสมัยใหม่

2.2 ปัญหาในการประสานงานและดำเนินงานร่วมกับกองแผนงาน

- มีปัญหาเรื่องระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งกองแผนงานกำหนดให้
สั้นไป
- ความซ้ำซ้อนของแบบฟอร์มที่กองแผนงานเก็บ

8. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- 3.1 เอกสารที่เผยแพร่ในภาพรวมให้ใส่แผ่นดิสก์ ส่งให้คณะ ส่วนของคณะให้ส่งเป็นรูปเล่ม
- 3.2 จัดให้มีการประชุมสัมมนาสำหรับหัวหน้าภาควิชา ในส่วนของงานวางแผนฯ ของคณะ
- 3.3 การจัดส่งข้อมูล ควรให้รวดเร็ว ทันสมัย ทันเวลาต่อการนำไปใช้
- 3.4 กองแผนงาน ควรใช้ข้อมูลที่มีอยู่ร่วมกัน ถ้าต้องการข้อมูลใดเพิ่มเติม ให้ขอจากภาควิชา หรือหน่วยงาน
- 3.5 ขอบประมาณสนับสนุนในด้านบุคลากร และเทคโนโลยี

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนากลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 1

1. นายทศพล	จำจิตรสุทธิ	กองแผนงาน
2. นางวรากรณ์	นักพัฒนาพัทธ์	กองแผนงาน
3. นางอัญชลี	คานะโก	กองแผนงาน
4. น.ส.พัชรินทร์	วัจนสวัสดิ์	กองแผนงาน
5. นางอุบล	จำสุนทร	คณะพลศึกษา มศว ประสานมิตร
6. น.ส.เกศณี	ชยาวิวัฒนวงศ์	คณะวิทยาศาสตร์ มศว ประสานมิตร
7. น.ส.ศุภริน	เศรษฐ์เรือง	คณะสังคมศาสตร์ มศว ภาควิชา
8. นางวันเพ็ญ	พุดเทียบรัตน์	กองแผนงาน
9. น.ส.คารณิ	นันทประเสริฐ	กองแผนงาน

สรุปผลการสัมมนากลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 2

ประธานกลุ่ม	นายสมพงษ์ สุชีเกตุ
เลขานุการกลุ่ม	นางสุภัทรา โตทะกะพันธ์ น.ส.ผ่องพรรณ หุ้มไค้อยู่

สรุปผลการสัมมนา

1. สภาพพื้นฐานของบุคลากรและการดำเนินงานในปัจจุบัน

1.1 งานที่ได้รับมอบหมาย

ในกลุ่มเป็นบุคลากรของกองแผนงาน 5 คน งานวางแผนและพัฒนาของคณะ/สถาบัน 2 คน งานกิจการนิสิต 1 คน และงานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา 3 คน

1.2 ความรู้เรื่องงานวิจัยสถาบัน

- บุคลากรในกลุ่มพอจะมีความรู้เรื่องงานวิจัยสถาบันบ้าง แต่ขาดแหล่งที่

จะสืบค้นข้อมูล

1.3 ความสามารถในการใช้เครื่องมือ

- บุคลากรส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีได้

1.4 การเก็บข้อมูลพื้นฐาน 5 ด้าน

- อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดเก็บด้วยการนำเทคโนโลยีมาช่วย

1.5 การใช้ประโยชน์จากเอกสารที่เผยแพร่

- สามารถนำไปใช้ได้บ้าง

2. ปัญหาในการดำเนินงาน

2.1 ปัญหาภายในหน่วยงาน

- ขาดบุคลากรตรงกับสายงานที่ทำหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
- ขาดการประสานงานภายในระหว่างงานวิเคราะห์นโยบายและแผนกับ

ภาควิชา

- ขาดการจัดทำระบบฐานข้อมูล เนื่องจากยังขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่นี้
- ขาดเทคโนโลยีที่ช่วยในการจัดทำฐานข้อมูล
- บุคลากรผู้รับผิดชอบมีการเปลี่ยนแปลง ถ่ายโอนอยู่เสมอ

2.2 ปัญหาในการประสานงานและดำเนินงานร่วมกับกองแผนงาน

- แบบฟอร์มที่ส่งไปจากกองแผนงานมีความซ้ำซ้อนกัน
- ให้ระยะเวลาในการกรอกแบบฟอร์มสั้น

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- สร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานวิจัยสถาบัน ให้แก่หน่วยงานได้ตระหนัก

ถึงความสำคัญ โดยจัดอบรมสัมมนากลุ่มย่อย

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนากลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 2

1. นายสมพงษ์	สุชีเกตุ	กองแผนงาน
2. นางนิตยา	อินทร์พญา	กองแผนงาน
3. น.ส.ผ่องพรรณ	คุ้มไค้อยู่	กองแผนงาน
4. นางสุภัทรา	โสทะกะพันธ์	กองแผนงาน
5. นางปรารธนา	จำปาน	คณะวิทยาศาสตร์ มศว ประสานมิตร
6. น.ส.อุไรวรรณ	วรรณะ	กองแผนงาน
7. นายรัชการย์	วิษุรังศรี	สถาบันทักษิณคดีศึกษา
8. นายภิญญ	ศักดิ์เพชร	งานกิจการนิสิต มศว ภาควิชา
9. นายอธิปติ	ทองแพง	กองแผนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา
10. นายสุธี	เจริญสุข	กองแผนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา
11. นางอรอนงค์	ชอบทำกิจ	กองแผนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา

สรุปผลการสัมมนากลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 3

ประธานกลุ่ม

อาจารย์สุภาวดี ปัญญาภาส

เลขานุการกลุ่ม

น.ส.บุญทิวา สิริรังศรี

สรุปผลการสัมมนา

1. สภาพพื้นฐานของบุคลากรและการดำเนินงานในปัจจุบัน

1.1 งานที่ได้รับมอบหมาย

- ไม่มีเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ยกเว้นคณะพลศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ สำหรับการดำเนินงานถ้าเกี่ยวข้องกับงานใดก็จะส่งไปให้เจ้าหน้าที่อื่นช่วยดำเนินการ เช่น เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป นักวิชาการศึกษา

1.2 ความรู้ในเรื่องงานวิจัยสถาบัน

- ไม่ทราบว่าจะงานที่ทำงานวิจัยสถาบัน แต่ได้ทำมาตลอด ลักษณะการทำงานเป็นงานลักษณะเดียวคือ คลังข้อมูล ไม่ได้ทำถึงขั้นโครงการวิจัยสถาบันหรือโครงการวิจัยเฉพาะเรื่อง

1.3 ความรู้ความสามารถใช้เครื่องมือ

- ทุกหน่วยงานมีเครื่องมือพอใช้งาน ส่วนการใช้คอมพิวเตอร์บุคลากรยังไม่ค่อยมีความสามารถในการใช้ โปรแกรมที่ใช้เป็นเพียง Word processor ยังไม่เป็นระบบฐานข้อมูล ยกเว้นโรงเรียนสาธิต กำลังจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานของโรงเรียน

1.4 การเก็บข้อมูลพื้นฐาน 5 ด้าน

- ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ยกเว้น โรงเรียนสาธิต กำลังมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

1.5 การใช้ประโยชน์ของเอกสารที่เผยแพร่

- ใช้น้อยกับไม่ใช้เลย

2. ปัญหาในการดำเนินงาน

2.1 ปัญหาภายในหน่วยงาน

- ขาดความร่วมมือจากอาจารย์ในการกรอกข้อมูล

2.2 ปัญหาในการประสานงานและดำเนินงานร่วมกับกองแผนงาน

- แบบฟอร์มจากกองแผนงานมีมาก และความถี่สูง

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

3.1 เสนอให้ส่งแบบฟอร์มในรูปของแผ่นคัสต์ พร้อมสร้างแบบฟอร์มด้วยโปรแกรมพื้นฐาน เช่น CU, ราชวิถี

3.2 เสนอให้กองแผนงานสรุปงานที่จะต้องส่งกองแผนงานเป็นปฏิทินเผยแพร่ไปตามหน่วยงานต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ เป็นต้น

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนากลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 3

1. นางศรีประไพ	วัฒนธรรม	กองแผนงาน
2. น.ส.สุณี	เหล่ารัตนเวช	กองแผนงาน
3. น.ส.บุญทิวา	ศิริรังศรี	กองแผนงาน
4. น.ส.จุฑาทิพย์	มากนก	คณะพลศึกษา มศว ประสานมิตร
5. น.ส.สิณีพร	อุกอินทร์	กองแผนงาน
6. นายณัฐพล	พุ่มชุมพล	คณะวิศวกรรมศาสตร์ มศว ประสานมิตร
7. นางสุภาพ	แก้วเอียน	คณะสังคมศาสตร์ มศว ประสานมิตร
8. น.ส.สุคใจ	พงศ์กล้า	โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร
9. นางสุภาวดี	ปัญญาภาส	โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ

กองการเจ้าหน้าที่ โทร.120

ที่

วันที่

๕

กรกฎาคม 2538

เรื่อง โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "บุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนา"

เรียน อธิการบดี

ด้วย งานพัฒนาและฝึกอบรม กองการเจ้าหน้าที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ
เงินรายได้ หมายรายจ่ายอื่น เพื่อใช้ในการอบรม สัมมนา ข้าราชการในสังกัดประจำปีงบประมาณ
2538 จำนวน 5 โครงการ ในการนี้ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "บุคลากรฝ่ายวางแผน
และพัฒนา" เป็นโครงการหนึ่งที่ได้รับการจัดสรรเงินให้ดำเนินการในปีงบประมาณ 2538 นี้

กองการเจ้าหน้าที่ร่วมกับกองแผนงาน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา จึงกำหนดจะจัดอบรม
โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "บุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนา" โดยกำหนดระยะเวลาในการ
สัมมนา แบ่งออกเป็น 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 หลักสูตรพื้นฐานการวิจัยสถาบัน ระหว่างวันที่ 19 - 20 กรกฎาคม 2538

ครั้งที่ 2 หลักสูตรพื้นฐานการงบประมาณ ประมาณวันที่ 17 - 18 สิงหาคม 2538

ครั้งที่ 3 หลักสูตรการวางแผนงานทรัพยากร ประมาณวันที่ 19 - 20 กันยายน 2538

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยทั้ง 3 ครั้ง ผู้เข้ารับการสัมมนาจะต้องปฏิบัติงาน
ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน หรือผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการวางแผนและพัฒนาของคณะ/
สถาบัน/สำนัก และวิชาเขต ซึ่งกองการเจ้าหน้าที่ได้สำรวจบุคลากรที่จะเข้าสัมมนาแล้วปรากฏว่า
หน่วยงานในสังกัดได้ส่งรายชื่อบุคลากรที่จะเข้ารับการสัมมนาของแต่ละหลักสูตร โดยครั้งที่ 1
หลักสูตรพื้นฐานการวิจัยสถาบัน มีจำนวน 39 ราย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นเป็นการสมควรขอได้โปรดพิจารณา

1. อนุมัติให้กองการเจ้าหน้าที่จัดสัมมนาโครงการดังกล่าว

2. ลงนามในคำสั่งให้ข้าราชการเข้ารับการสัมมนา (ครั้งที่ 1 หลักสูตรพื้นฐาน

การวิจัยสถาบัน) และคำสั่งแต่งตั้งกรรมการดำเนินงานจัดสัมมนา รวม 2 ฉบับ

อนุมัติ

ลงนามแล้ว

- 7 ก.ค. 2538

๕๖.๓๓๘

๖ ก.ค. 2538

โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “บุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนา”

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสำคัญของโครงการ

แผนและการวางแผนมีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กองแผนงานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นหน่วยงานที่มีฐานะระดับกอง สังกัดสำนักงานอธิการบดี มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบงานด้านการวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอแนะข้อมูลในกรณีต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ตลอดจนทั้งการให้บริการข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

ในปัจจุบันงานวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัย มีความก้าวหน้ามาตามลำดับ แต่ที่ประสบปัญหาบางประการ เนื่องจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านวางแผนและพัฒนาทั้งในส่วนของกองแผนงาน ในส่วนของคณะ/สถาบัน/สำนัก และวิทยาเขต มีการเปลี่ยนแปลง โอน ย้าย เปลี่ยนตำแหน่งบรรจุใหม่อยู่ตลอดเวลา ทำให้งานวางแผนและพัฒนาของมหาวิทยาลัย ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บางครั้งเกิดปัญหาความเข้าใจไม่ตรงกัน กองแผนงานในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ร่วมกับงานพัฒนาและฝึกอบรม กองการเจ้าหน้าที่ จัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการบุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนานี้ขึ้นโดยมุ่งหวังให้บุคลากรผู้เข้าร่วมสัมมนามีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานให้ประสานสอดคล้องกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด และหลักการในการปฏิบัติงานฝ่ายวางแผนและพัฒนา ทั้งด้านการวิจัยสถาบัน การจัดทำงบประมาณแบบแผนงาน และการวางแผนทรัพยากร ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาในหน่วยงานของตนเองได้
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีแนวทางปฏิบัติงานด้านการวางแผนและพัฒนาในแนวทางเดียวกัน
3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองแผนงาน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา ร่วมกับกองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ระยะเวลาในการสัมมนา

ครั้งที่ 1 วันที่ 19-20 กรกฎาคม 2538

ครั้งที่ 2 วันที่ 17-18 สิงหาคม 2538

ครั้งที่ 3 วันที่ 19-20 กันยายน 2538

คุณสมบัติและจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน หรือผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการวางแผนและพัฒนาของกองแผนงาน คณะ/สถาบัน/สำนัก และวิทยาเขต จำนวน 40 คน

วิธีการสัมมนา

1. การบรรยายจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
2. การอภิปรายและตอบปัญหา

สถานที่สัมมนา

อาคารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

งบประมาณดำเนินการ

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการสัมมนา จำนวนเงิน 50,000 บาท โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณเงินรายได้ หมวดรายจ่ายอื่น กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการ ในการปฏิบัติงานฝ่ายวางแผนและพัฒนา ทั้งด้านการวิจัยสถาบัน การจัดทำงบประมาณแบบแผนงาน การวางแผนทรัพยากร และมีแนวทางปฏิบัติงานแนวทางเดียวกัน

ตารางการสัมมนา**ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 19-20 กรกฎาคม 2538****หลักสูตรพื้นฐานการวิจัยสถาบัน**

วัน/เวลา	หัวข้อ	วิทยากร/ผู้รับผิดชอบ
19 กรกฎาคม 2538		
8.30 - 8.45	ลงทะเบียนรับเอกสาร	
8.45 - 9.00	พิธีเปิดการสัมมนา	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
9.00 - 12.00	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยสถาบัน	รศ.ดร.เยาวดี วัฒนยศศรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13.00 - 16.00	ประสบการณ์ในการวิจัยสถาบัน	ผู้อำนวยการกองแผนงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัน/เวลา	หัวข้อ	วิทยากร/ผู้รับผิดชอบ
20 กรกฎาคม 2538		
9.00 - 12.00	เทคนิคการวิจัยสถาบัน	รศ.ดร.โชติ เพชรชื่น สำนักทดสอบทางการศึกษาและ จิตวิทยา
13.00 - 14.30	วิจัยสถาบัน “ภาคปฏิบัติ”	งานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน มศว
14.45 - 16.00	ข้อคิดบางประการจาก รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและ พัฒนา	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและ พัฒนา

คำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ 0954/2538

เรื่อง ให้ข้าราชการเข้ารับการสัมมนาหลักสูตรพื้นฐานการวิจัยสถาบัน

ด้วย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะดำเนินการจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "บุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนา" ครั้งที่ 1 หลักสูตรพื้นฐานการวิจัยสถาบัน ระหว่างวันที่ 19-20 กรกฎาคม 2538 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ฉะนั้น เพื่อให้การสัมมนาข้าราชการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2517 ให้ข้าราชการซึ่งมีรายชื่อในบัญชีแนบท้ายนี้ เข้ารับการสัมมนาโดยพร้อมเพรียงกัน

สั่ง ณ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2538

ดร. นวพล วัฒนชัย

(ศาสตราจารย์พจน์ สะเพียรชัย)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำเนาถูกต้อง

(นางปิ่นฤกษ์ นพวิชัย)
เจ้าหน้าที่บุคคล 6

บัญชีรายชื่อผู้เข้ารับการสัมมนา (หลักสูตรพื้นฐานการวิจัยสถาบัน)

แนบท้ายคำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ 0954 /2538 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2538

กองแผนงาน

1. นายสมพงษ์	สุธีเกตุ
2. นางวราภรณ์	นักพัฒนาภัย
3. นายทศพล	ทำจิตรสัทย์
4. นางนิตยา	อินทร์พญา
5. นางศรีประไพ	วัฒนะรัตน์
6. นางอัญชลี	दानะโก
7. นางสาวมิ่งพรพรหม	คัมภีร์ชัย
8. นางสาวสุนิ	เหล่ารัตนเวช
9. นางสาวสุกักร	โสภะกะพันธ์
10. นางสาวบุญทิวา	สิริขันธ์ศรี
11. นางสาวพัชรินทร์	วัฒนสวัสดิ์

คณะพลศึกษา

12. นางอุบล	ทำสุนทร
13. นางสาวจุฑาทิพย์	มากนก

คณะแพทยศาสตร์

14. นายธีชาวล	พรธาดาวิทย์

คณะทันตแพทยศาสตร์

15. นายณรงค์ศักดิ์	เหล่าศรีสิน
16. นางสาวโอบเอื้อ	เจริญทรัพย์

คณะมนุษยศาสตร์

17. นางทิพวรรณ ฌ นคร

คณะศิลปกรรมศาสตร์

18. นางศิริศศิธร กัญโส

คณะวิทยาศาสตร์

19. นางสาวเกศณี ชธาวิวัฒนาวงศ์

20. นางปรารถนา ขำปาน

คณะวิศวกรรมศาสตร์

21. นายพัชรพล พุ่มขุมพล

คณะศึกษาศาสตร์

22. นางสุรางค์ เปญจศรี

23. นางเพลินจันทร์ จรุงศรี

คณะสังคมศาสตร์

24. นางสาวสินทนี พงษ์นิรันดร์

25. นางสุภาพ แก้วเอียน

26. นางสาวกัญญาพัชร เต็มตระกูล

27. นายปิยะพงษ์ ปิ่นวีระ

บัณฑิตวิทยาลัย

28. นายสุรวุฒิ ปัดไธสง

สำนักหอสมุดกลาง

29. นางสาวสุวรรณา สุธิดา

สำนักคอมพิวเตอร์

30. นางนพวรรณ เกียรติตรง

โรงเรียนสาธิตประสานมิตร

31. นางสาวสุคใจ พงศ์กล้า

โรงเรียนสาธิตปทุมวัน

32. นายสัญญา รัตนวราภักษ์

สถาบันทักษิณคดีศึกษา

33. นายรัชการย์ วิษุรังศรี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

34. นายภิญญ ศักดิ์เพชร

35. นางสาวศุภริน เฉลิมรุ่งเรือง

36. นายอักษรประเสริฐ เสริมฐประเสริฐ

37. นางพัชนี ไวยวุฒิ

โรงเรียนสาธิตประสานมิตร

38. นางสุภาวดี ปัญญาภาส

39. นางสาวศิริฟ้า ศรีจิตร

55

กองแผนงาน
รับที่ 1971
วันที่ 18, ก.ค. 2538
เวลา 14.00 น.

ที่ ทม 2001/3993

มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

18 กรกฎาคม 2538

เรื่อง ขอส่งรายชื่อข้าราชการเข้าร่วมสัมมนา

เรียน ผู้อำนวยการกองแผนงาน

ตามที่กองแผนงาน และกองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ร่วมกันจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "บุคลากรฝ่ายวางแผนและพัฒนา" จำนวน 3 ครั้ง ระหว่างวันที่

ครั้งที่ 1 วันที่ 19-20 กรกฎาคม 2538

ครั้งที่ 2 วันที่ 17-18 สิงหาคม 2538

ครั้งที่ 3 วันที่ 19-20 กันยายน 2538

ณ อาคารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาธมิตร ความทราบแล้วนั้น กองแผนงาน มหาวิทยาลัยบูรพาเห็นว่าโครงการสัมมนาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหางานในงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ จึงขอส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมดังรายนามต่อไปนี้

1. นายสุธีร์ เจริญสุข	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
2. นายอริบดี ทองแพง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
3. นางอรอนงค์ ชอมทากิจ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลายเซ็น)

(นายประถม ใจจิตร)

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

กองแผนงาน
โทรศัพท์ (038) 390130
โทรสาร (038) 390130

เรียน ผู้อำนวยการกองแผนงาน

(ลายเซ็น)

เจ้าหน้าที่บริหารงานวิจัยและสารสนเทศ

8/

18 กค. 38

(ลายเซ็น)
1/11/38
18 กค. 38
(ลายเซ็น)

**สรุปการประเมินผลความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง
พื้นฐานการวิจัยสถาบัน
วันที่ 19 - 20 กรกฎาคม 2538**

จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง พื้นฐานการวิจัยสถาบัน เมื่อวันที่ 19-20 กรกฎาคม 2538 มีผู้ให้ข้อมูลจากการกรอกแบบประเมิน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 69 ของผู้เข้ารับการสัมมนาทั้งหมด (42 คน) จำแนกเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการวางแผนและพัฒนาจากกองแผนงาน ร้อยละ 41.4 ผู้ปฏิบัติงานด้านการวางแผนและพัฒนาจากคณะ สถาบัน/สำนัก และวิทยาเขตภาคใต้ ร้อยละ 48.3 และผู้ปฏิบัติงานด้านการวางแผนและพัฒนาจากมหาวิทยาลัยบูรพา ร้อยละ 10.3 ของผู้เข้าสัมมนาทั้งหมด ผลปรากฏดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยสถาบันก่อนเข้ารับการสัมมนานี้น้อย ($\bar{X} = 2.38$) ภายหลังการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานการวิจัยสถาบัน, ประสิทธิภาพและเทคนิคในการวิจัยสถาบันในระดับมาก ($\bar{X} = 3.04, 2.65$ และ 2.82 ตามลำดับ) และผู้เข้าร่วมสัมมนายังให้ความเห็นว่าสามารถนำความรู้จากการสัมมนาไปใช้ในการทำงานได้มาก ($\bar{X} = 3.14$)
2. ความเหมาะสมเกี่ยวกับการจัดสัมมนา ผู้เข้าสัมมนาให้ความเห็นว่า เอกสารประกอบการสัมมนา, หัวข้อ, เนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการสัมมนาเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.02, 2.79$ และ 2.76 ตามลำดับ)
3. ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความเห็นว่า มีความเหมาะสมมากที่สุดที่จะให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลเป็นผู้จัดทำฐานข้อมูลในงานที่รับผิดชอบและให้บริการแก่ผู้ใช้ รวมถึงการจัดทำระบบคลังข้อมูลของตนเองทุกด้าน ($\bar{X} = 3.41$ และ 3.38 ตามลำดับ)

และเมื่อกองแผนงานจะเปลี่ยนบทบาทจากเป็นผู้จัดทำระบบคลังข้อมูลมาเป็นการนำข้อมูลไปใช้การวิเคราะห์และเสนอทางเลือกแก่ผู้บริหารในการวางแผนพัฒนาจะมีความเหมาะสมมากที่สุดเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.45$)

ข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาพบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ความสับสนในการค้นหาข้อมูล ได้รับข้อมูลไม่ทันสมัยและไม่เป็นปัจจุบัน การเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบแบบฟอร์มที่กำหนดเป็นแบบเดียวกัน การประสานงานในการใช้ข้อมูล และข้อมูลไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ดังนั้น หน่วยงานเจ้าของข้อมูลควรจะเป็นผู้จัดทำระบบฐานข้อมูลเอง แต่อาจจะพบปัญหา

ต่าง ๆ ได้แก่ ความร่วมมือของหน่วยงาน ข้อมูลที่มีไม่ถูกต้อง มีความซ้ำซ้อนของข้อมูล บุคลากรมีจำกัด ขาดงบประมาณในการสนับสนุน อุปกรณ์ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรในเรื่องการวิจัยสถาบัน เป็นต้น

2. หัวข้องานวิจัยสถาบันที่ผู้เข้ารับการสัมมนามีความประสงค์จะทำการวิจัย คือ การใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน ทักษะคตินิเทศต่อมหาวิทยาลัย สถานที่ใช้ปฏิบัติการเรียนการสอน การขออัตราค่าจ้าง วัฒนธรรมในการทำงานของอาจารย์ การสื่อสารภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย การพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย ความพึงพอใจของนิสิตต่อการให้บริการของมหาวิทยาลัย การยอมรับประสิทธิภาพในการทำงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน รูปแบบการพัฒนาบุคลากรฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัย การวิเคราะห์การวางแผนในการใช้ทรัพยากรบุคคล การวิเคราะห์ผลผลิตที่ได้จากการใช้ทรัพยากรบุคคล การวิเคราะห์ผลผลิตที่ได้จากการใช้ทรัพยากร ความต้องการใช้พื้นที่ในการจอดรถของบุคลากรใน มศว ความสะอาดและคุณภาพของอาคารในมหาวิทยาลัย ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการบริหารของมหาวิทยาลัย การติดตามสภาพการดำเนินงานของบัณฑิต ทักษะคตินิเทศที่มีต่อกิจกรรมนิเทศของ มศว ภาคใต้ ทักษะคตินิเทศที่มีต่อการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ทักษะคตินิเทศที่มีต่อหอพักของ มศว ภาคใต้ และการพัฒนาบุคลากรในองค์การ

3. หัวข้องานวิจัยสถาบันเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการลงทุนในการเปิดสาขาวิชาใหม่ การบริหารเงินงบประมาณรายได้ ปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร การพัฒนาบุคลากรของ มศว รูปแบบการวางแผนแม่บทของ มศว ประสานมิตร ความถี่ในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์กับจำนวนคน การประเมินผลแผนพัฒนา มศว ในช่วงแผนฯ 7 การใช้ครุภัณฑ์ให้คุ้มค่าในการทำงาน ความต้องการสวัสดิการของบุคลากร วิเคราะห์การใช้สารสนเทศเพื่อการบริหาร ความต้องการของบัณฑิตในคณะและสาขาต่าง ๆ ในสถานการณ์ปัจจุบัน ทักษะคตินิเทศที่มีต่อการบริหารของงานกิจการนิสิต การใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะคตินิเทศที่มีต่อบุคลากรด้านกิจการนิสิต และทักษะคตินิเทศของอาจารย์ที่มีต่อบุคลากรด้านกิจการนิสิต

4. หัวข้อในการที่จะจัดสัมมนาครั้งต่อไป ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับ การนำวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติ การวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) การสร้างเครื่องมือ การวิจัย รวบรวมแนวคิดและเทคนิคในการวิจัยแนวคิด การทำวิจัยเบื้องต้น สถิติเพื่อการวิจัย เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ผลผลิตกับการใช้ทรัพยากร (เงิน คน อุปกรณ์) วิเคราะห์การวางแผนการใช้ทรัพยากร การตัดสินใจของผู้บริหารกับข้อมูลวิจัยสถาบัน และแนวโน้ม/ทิศทางการวิจัยสถาบันเพื่อการบริหาร

ที่ปรึกษา

นางกัชนี โทควัฒนะ

รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

นายสมพงษ์ สุชีเกตุ

นายทศพล ขำจิตรสุทธิ

ประมวลผลข้อมูล

นายดำรงเกียรติ เพ็ชรดี

ผู้พิมพ์

นางสาวดารณี นิ่มประเสริฐ

อัครา

นายชัยวัฒน์ ว่องไว

เรียงหน้า/เข้าปก/และจัดรูปเล่ม

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กองแผนงาน

